РЕГИОНАЛНА ЗДРАВНА ИНСПЕКЦИЯ
ВАРНА

гр. Варна, ул. “Брегалница” № 3, Директор - тел.:052/634-019
E-mail: office@rzi-varna.com, http://www.rzi-varna.com

Годишен анализ на здравно-демографското състояние и здравната мрежа в област Варна

2022 г.

I. Здравно-демографска характеристика на областта

1. Численост на населението

Кратък анализ:

Демографското развитие на страната ни е национален и социален приоритет от огромно значение, изискващ максимална концентрация на усилията и провеждане на активна, целенасочена и последователна правителствена политика, както и обединение и координиране на органите на властта, институциите и структурите на гражданското общество на централно, регионално и местно ниво.

По отношение на демографските характеристики здравното състояние на нацията и прогнозите за развитие на България са в незавидно състояние и с неблагоприятни тенденции спрямо повечето европейски страни.

Последните години са белязани от задълбочаваща се демографска криза, характеризираща се със стабилна депопулация.

Здравното състояние на хората в България се подобрява по-бавно, отколкото в други държави от ЕС, както показва системно ниската продължителност на живота.

Очакваната средна продължителност на предстоящия живот общо за населението на област Варна, изчислена за периода 2020-2022 е 73.6 години, като спрямо предходния период (2019-2021 г. - 74.2 години) тя е намаляла с 0.6 години по данни на Националния статистически институт.

Днешното демографско състояние на българското население е резултат от продължително действие на множество фактори и влияния. Една част от тях са свързани с общи тенденции в демографското развитие на европейските страни, други – със специфичните особености на историческото, икономическото и културно развитие на Република България и конкретно на област Варна.

Влияние върху демографското развитие на населението оказват общите за развитите страни демографски процеси – намалена брачност и раждаемост, засилена урбанизация, както и специфичните за развиващите се страни и страни в преход по-високи нива на смъртност и интензивна външна миграция. В резултат на тези процеси България изпадна в сериозна демографска криза.

Спирането на нарастването на броя на населението и процесът на неговото числено намаляване започва още преди 1989 г.

Анализът на здравно-демографските процеси дава стабилна база за определяне и прогнозиране на здравните потребности, а също така и на обема и вида на здравните услуги, които са необходими за удовлетворяването им.

Общият брой на населението по последни официални данни на НСИ за област Варна **към 31.12.2022 г. е 430 847** души и представлява **6,68 %** от общото население на страната – **6 447 710** души. И през 2022 година област Варна се нарежда на трето място в страната по брой на населението – непосредствено след София-област и област Пловдив.

Население на област Варна към 31.12…. – (за тригодишен период)

Област Варна	Общо	Мъже	Отн. дял (%)	Жени	Отн. дял (%)	В градовете	Отн. дял (%)	В селата	Отн. дял (%)
2020 г.	470 124	228 625	48,63	241 499	51,37	390 916	83,15	79 208	16,85
2021 г.	468 614	227 990	48,65	240 624	51,35	390 481	83,33	78 133	16,67
2022 г.	430 847	207 158	48,08	223 689	51,92	362 876	84,22	67 971	15,78

Население по общини за област Варна към 31.12…. – (за тригодишен период)

Община Варна	Общо	Мъже	Отн. Дял (%)	Жени	Отн. Дял (%)	В градовете	Отн. Дял (%)	В селата	Отн. Дял (%)
2020 г.	341 516	164590	48,19	176 926	51,81	332 394	97,33	9 122	2,67
2021 г.	341 737	164 792	48,22	176 945	51,78	332 686	97,35	9 051	2,65
2022 г.	319 900	152 333	47,70	167 567	52.38	311 093	97,24	8 807	2,75

Община Аврен	Общо	Мъже	Отн. Дял (%)	Жени	Отн. Дял (%)	В градовете	Отн. Дял (%)	В селата	Отн. Дял (%)
2020 г.	9 819	4 975	50,67	4 844	49,33	-	0.00	9 819	100.00
2021 г.	9 654	4 891	50,66	4 763	49,34	-	0.00	9 654	100.00
2022 г.	8 221	4 089	49,74	4 132	50,26	-	0.00	8 221	100.00

Община Аксаково	Общо	Мъже	Отн. Дял (%)	Жени	Отн. Дял (%)	В градовете	Отн. Дял (%)	В селата	Отн. Дял (%)
2020 г.	22 319	11 064	49,57	11 255	50,43	11 578	51,88	10 741	48,12
2021 г.	22 108	10 952	49,54	11 156	50,46	11 486	51,95	10 622	48,05
2022 г.	19 276	9 542	49,50	9 734	50,50	10 414	54,03	8862	45,97

Община Белослав	Общо	Мъже	Отн. дял (%)	Жени	Отн. дял (%)	В градовете	Отн. дял (%)	В селата	Отн. дял (%)
2020 г.	10 287	5 145	50,01	5 142	49,99	7 206	70,05	3 081	29,95
2021 г.	10 147	5 076	50,02	5 071	49,98	7 114	70,11	3 033	29,89
2022 г.	9 612	4 794	49,88	4819	50,12	6 794	70,68	2818	29,32

Община Бяла	Общо	Мъже	Отн. Дял (%)	Жени	Отн. Дял (%)	В градовете	Отн. Дял (%)	В селата	Отн. Дял (%)
2020 г.	3 402	1 722	50,62	1 680	49,38	2 204	64,79	1 198	35,21
2021 г.	3 420	1 730	50,58	1 690	49,42	2 227	65,12	1 193	34,88
2022 г.	3 113	1 541	49,50	1 572	50,50	2 053	65,95	1 060	34,05

Община Ветрино	Общо	Мъже	Отн. Дял (%)	Жени	Отн. Дял (%)	В градовете	Отн. Дял (%)	В селата	Отн. Дял (%)
2020 г.	5 084	2 529	49,74	2 555	50,26	-	0.00	5 084	100.00
2021 г.	5 089	2 563	50,36	2 526	49,64	-	0.00	5 089	100.00
2022 г.	4 671	2 312	49,50	2 359	50,50	-	0.00	4 671	100.00

Община Вълчи дол	Общо	Мъже	Отн. Дял (%)	Жени	Отн. Дял (%)	В градовете	Отн. Дял (%)	В селата	Отн. Дял (%)
2020 г.	8 973	4 499	50,14	4 474	49,86	2 773	30,90	6 200	69,10
2021 г.	8 767	4 416	50,37	4 351	49,63	2 736	31,21	6 031	68,79
2022 г.	7 434	3 718	50,01	3716	49,99	2 485	33,43	4 949	66,57

Община Долни чифлик	Общо	Мъже	Отн. Дял (%)	Жени	Отн. Дял (%)	В градовете	Отн. Дял (%)	В селата	Отн. Дял (%)
2020 г.	18 433	9 073	49,22	9 360	50,78	6 333	34,36	12 100	65,64
2021 г.	18 261	8 968	49,11	9 293	50,89	6 296	34,33	11 992	65,67
2022 г.	15 492	7559	48,79	7 933	51,21	5 400	34,86	10 0092	65,14

Община Девня	Общо	Мъже	Отн. Дял (%)	Жени	Отн. Дял (%)	В градовете	Отн. Дял (%)	В селата	Отн. Дял (%)
2020 г.	8 540	4 288	50,21	4 252	49,79	7 797	91,30	743	8,70
2021 г.	8 411	4 234	50,34	4 177	49,66	7 685	91,37	726	8,63
2022 г.	7 150	3 544	49,57	3 606	50,43	6 526	91,27	624	8,73

Община Дългопол	Общо	Мъже	Отн. Дял (%)	Жени	Отн. Дял (%)	В градовете	Отн. Дял (%)	В селата	Отн. Дял (%)
2020 г.	13 102	6 522	49,78	6 580	50,22	4 365	33,32	8 737	66,68
2021 г.	12 855	6 389	49,70	6 466	50,30	4 296	33,42	8 559	66,58
2022 г.	11 787	5 794	49,16	5 993	50,84	4 148	35,19	7 639	64,81

Община Провадия	Общо	Мъже	Отн. Дял (%)	Жени	Отн. Дял (%)	В градовете	Отн. Дял (%)	В селата	Отн. Дял (%)
2020 г.	20 845	10 363	49,71	10 482	50,29	11 764	56,44	9 081	43,56
2021 г.	20 461	10 151	49,61	10 310	50,39	11 557	56,48	8 904	43,52
2022 г.	17 837	8 771	49,17	9 066	50,83	10 179	56,51	7 758	38,87

Община Суворово	Общо	Мъже	Отн. Дял (%)	Жени	Отн. Дял (%)	В градовете	Отн. Дял (%)	В селата	Отн. Дял (%)
2020 г.	7 804	3 855	49,40	3 949	50,60	4 502	57,69	3 302	42,31
2021 г.	7 704	3 828	49,69	3 876	50,31	4 425	57,44	3 279	42,56
2022 г.	6 354	3 161	49,75	3 193	50,25	3 884	61,13	2 470	38,87

Население към 31.12.2022 г. по възраст и пол в област Варна

(брой)

	Общо			В градовете			В селата		
	Всичко	Мъже	Жени	Всичко	Мъже	Жени	Всичко	Мъже	Жени
Общо за страната	6447710	3099503	3348207	4746710	2259911	2486799	1701000	839592	861408
Област Варна	430847	207158	223689	362876	173392	189484	67971	33766	34205
0	3990	2011	1979	3338	1704	1634	652	307	345
1 - 4	16356	8390	7966	13926	7186	6740	2430	1204	1226
5 - 9	21106	10900	10206	17977	9285	8692	3129	1615	1514
10 - 14	22547	11566	10981	19039	9757	9282	3508	1809	1699
15 - 19	20844	10780	10064	17271	8929	8342	3573	1851	1722
20 - 24	20743	10714	10029	17939	9286	8653	2804	1428	1376
25 - 29	19976	10198	9778	17190	8715	8475	2786	1483	1303
30 - 34	26936	13610	13326	23522	11772	11750	3414	1838	1576
35 - 39	30835	15516	15319	26992	13436	13556	3843	2080	1763
40 - 44	32747	16647	16100	28621	14447	14174	4126	2200	1926
45 - 49	36839	18640	18199	32004	16099	15905	4835	2541	2294
50 - 54	32156	16212	15944	27053	13585	13468	5103	2627	2476
55 - 59	26687	12871	13816	21989	10462	11527	4698	2409	2289
60 - 64	27047	12629	14418	21996	10054	11942	5051	2575	2476
65 - 69	27839	12188	15651	22524	9656	12868	5315	2532	2783
70 - 74	25726	10574	15152	20697	8327	12370	5029	2247	2782
75 - 79	19039	7271	11768	15189	5644	9545	3850	1627	2223

80 - 84	11199	3943	7256	8965	3086	5879	2234	857	1377
85 - 89	5960	1836	4124	4784	1423	3361	1176	413	763
90 - 94	2007	601	1406	1636	487	1149	371	114	257
95 - 99	245	55	190	202	46	156	43	9	34
100 +	23	6	17	22	6	16	1	-	1

Населението на Варненска област е разпределено в 12 общини, 10 града и 159 села с общ брой към 31.12.2022 г. – 430 847 жители. Общините във Варненска област са разположени на територия от 3 834 кв.км, която представлява 3,5% от територията на страната. Най-голяма е територията на общините Провадия (517,8 кв.км), Долни чифлик (487,1 кв.км), Вълчи дол (472,4 кв.км), Аксаково (472,2 кв.км) и Дългопол (441 кв.км), а най-малка – на общините Белослав (93,1 кв.км) и Бяла (161,6 кв.км).

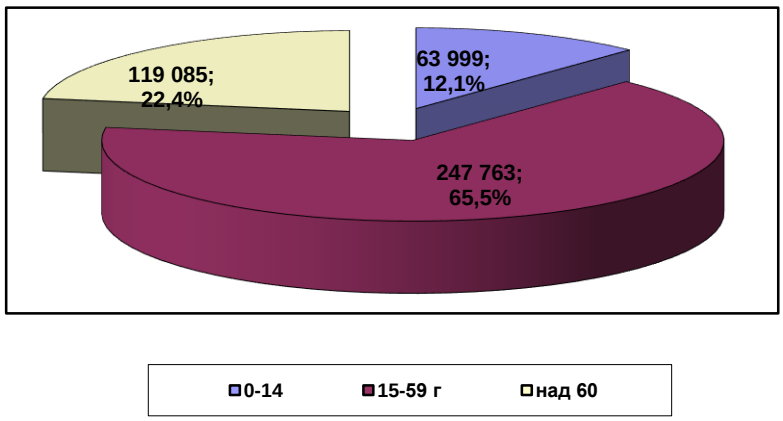
В демографския статус на Варненска област се формира тенденция за силно намаляване броя на населението. За изминалата 2022 година населението е намаляло с 37 767 жители в сравнение с предходната 2021 година.

Териториалното разпределение на населението (живеещи в градове/села) е както следва: в градовете на област Варна живеят 362 875 души или 84,22% от населението на областта, а в селата живеят останалите 67 971 души или 15,77% от цялото население на областта. Разпределението на населението между градовете и селата в края на годината е резултат от неговото естествено и механично движение.

Регистрираното съотношение между мъжете и жените в областта е 48,08% към 51,91%.

Възрастова структура на населението в област Варна – (тригодишен период)

Години	**Възрастови групи**						
	Общо	**0-14**	**% от общия брой**	**15-59**	**% от общия брой**	**60+**	**% от общия брой**
Общо							
2020 г.	470 124	71 454	15,20	279 233	59,40	119 437	25,41
2021 г.	468 614	70 976	15,15	279 219	59,58	118 419	25,27
2022 г.	430 847	63 999	14,85	247 763	57,51	119 085	27,64
В градовете							
2020 г.	390 916	60 421	15,46	235 611	60,27	94 884	24,27
2021 г.	390 481	60 134	15,40	235 955	60,43	94 392	24,17
2022 г.	362 876	54 280	14,95	212 581	58,58	96 015	26,45
В селата							
2020 г.	79 208	11 033	13,93	43 622	55,07	24 553	31,00
2021 г.	78 133	10 842	13,88	43 264	55,37	24 027	30,75
2022 г.	67 971	9 719	14,29	35 182	51,76	23 070	33,94

Графика 1. *Възрастова структура на населението в област Варна през 2022 г.*

От особено значение за определяне на здравно-демографската характеристика на населението и тенденциите на общественото здраве е оценката на неговата възрастова структура. Промените във възрастовата структура на населението оказват съществено влияние върху показателите за обществено здраве, особено върху общите коефициенти на раждаемост, смъртност, заболеваемост и болестност и др., и в крайна сметка върху здравните потребности на населението.

Динамиката в броя на населението на областта е свързана с неговата възрастова структура. Разпределението на населението на област Варна по възрастови групи е по-благоприятно от средните стойности на показателя за страната – за децата от 0-14 г. е 12,1%, за 15-59 г. – 65,5% и за лицата над 60-годишна възраст – 22,4%. Характерен е високият дял на населението на област Варна в групата от 15 до 59 г. – 247 763 жители, от която се формира основно трудовият потенциал. През 2022 г. се наблюдава намаление броя на населението в област Варна.

Във възрастовата структура на населението на областта се намалява относителния дял на лицата над 60-годишна възраст (за 2022 г. – 22,4% при 2021 г. – 25,27%) и силно намаляване делът на децата 0-14 г. (за 2022 г. – 12,1% при 2021 г. – 15,15%). Възрастовата структура на населението се характеризира с трайна тенденция на застаряване на населението. Това води до промени в неговата основна възрастова структура – под, във и над- трудоспособна възраст. Влияние върху съвкупностите на населението във и над трудоспособна възраст оказват както остаряването на населението, така и законодателните промени в определянето на възрастовите граници на населението при пенсиониране.

2. Раждаемост

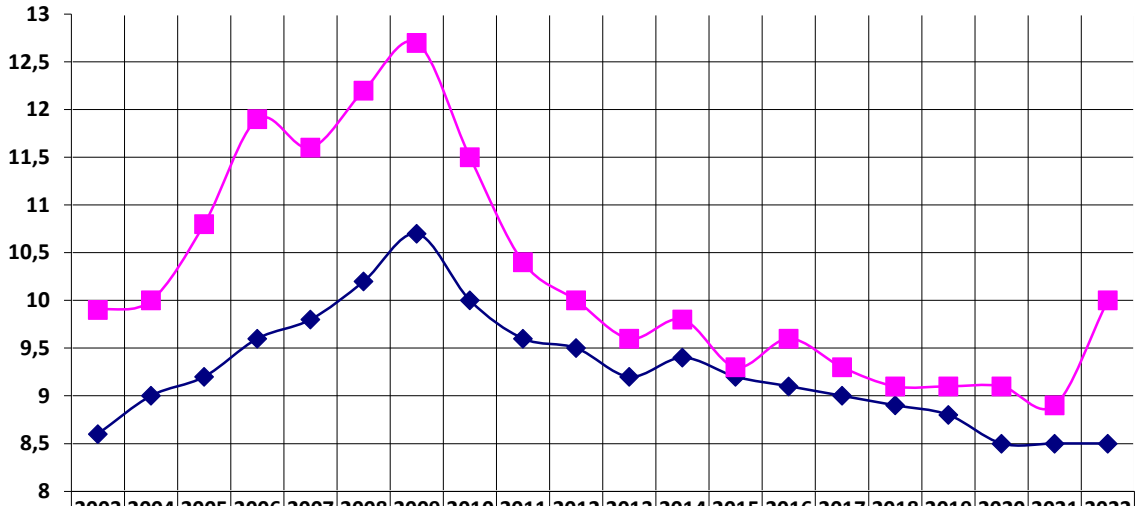
Тенденцията на намаляване на раждаемостта в България започва от 1925 г., когато страната навлиза в т. нар. „демографски преход”. През целия 97-годишен период негативната тенденция е добре изразена, независимо от известни компенсационни ефекти след 1950 г. и колебания между 1968 г. и 1974 г. Спадът в раждаемостта е обективно обусловен от влиянието на множество демографски, социални и икономически фактори. Социално-икономическите промени след 1989 г. ускоряват процеса на понижаване на равнището на раждаемостта и са причина през 1997 г. то да спадне до 7,7%.

Броят на живородените деца през 2022 г. в област Варна е 3 980, от които 2 010 момчета и 1 970 момичета (момчетата са 40 повече) В сравнение с предходната 2021 година където броят на живородените деца е бил 4 184 се наблюдава намаление с 204 деца.

До 2009 г. коефициентът на раждаемост в област Варна бележи растеж – от 9.3‰ през 2002 г. до 12.7‰ през 2009 г. От 2010 г. насам коефициентът на раждаемост бележи тенденция на лек спад – от 11,5‰ за 2010 г. на 10.4‰ за 2011 г., 10.0‰ за 2012 г., 9.6‰ за 2013 г, но за 2014 г. коефициента на раждаемост в област Варна бележи леко увеличаване - 9,8‰. През 2015 г. коефициента на раждаемостта бележи спад, където стойността му е 9,3‰. През 2016 г. се наблюдава растеж при коефициента на раждаемостта в областта – 9,6‰, но през 2017 г. бележи лек спад – 9,3‰ и тенденцията на понижение продължава и през 2018 г. – 9,1‰. През 2019 г. се запазва на нивото от 2018 г. – 9,1‰, а през 2020 г. спада до 9,0‰. През 2021 г. спада продължава - 8,9‰. През 2022 г. не наблюдава лек растеж – 9,2‰.

Много фактори от различен характер оказват влияние върху равнището на раждаемостта. Сред тях изпъкват социално-икономическите условия, които оказват негативно влияние върху репродуктивните нагласи сред младите хора.

Друг показател, характеризиращ процеса на раждаемостта е средната възраст на жените при сключване на брак и раждане на дете, който през последните години бележат леко повишаване - средна възраст на майката при раждане на първо дете за област Варна през 2022 г. е години 28,7 години, през 2021 г. е 28,9 години, през 2020 г. е 28,4 години, през 2019 г. е 28,3 години, през 2017 г. и 2018 г. е 28,1 години, а през 2015 г. и 2016 г. – 27,9 години.

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
България	8,6	9	9,2	9,6	9,8	10,2	10,7	10	9,6	9,5	9,2	9,4	9,2	9,1	9,0	8,9	8,8	8,5	8,5	8,5
Област Варна	9,9	10	10,8	11,9	11,6	12,2	12,7	11,5	10,4	10	9,6	9,8	9,3	9,6	9,3	9,1	9,1	9,1	8,9	10

Графика 2. *Раждаемост в област Варна и страната (на 1000 жени във фертилна възраст)*

Раждания и аборти в област Варна

Година	Брой – общо		На 1 000 жени от 15 до 49 години	
	Раждания	Аборти	Раждания	Аборти
2014 г.	4 702	1 595	42.24	14.30
2015 г.	4 429	1 628	40.02	14.70
2016 г.	4 552	1 601	41.33	14.50
2017 г.	4 438	1 227	40.58	11.21
2018 г.	4 275	1 068	39.49	10.43
2019 г.	4 305	1 160	40.25	10.85
2020 г.	4 243	1 016	39.85	9.54
2021 г.	4 205	995	39.71	9.40
2022 г.	3 997	1094	42.88	10.53

Забележка: *Данните са получени от НЦОЗА и НСИ*

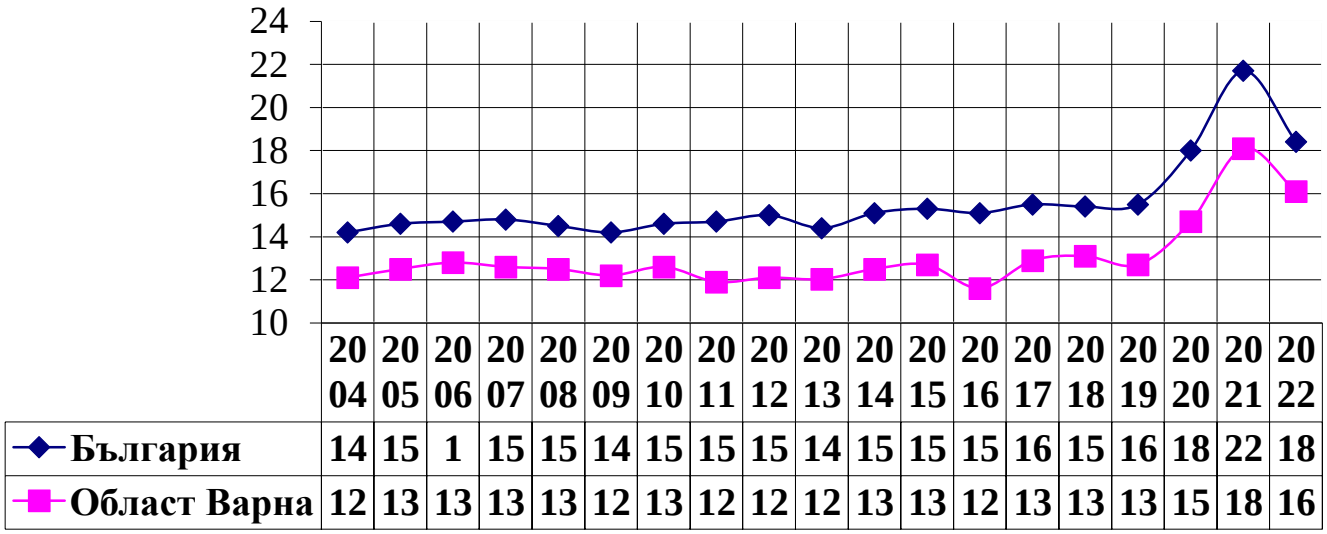
3. Обща смъртност

УМИРАНИЯ ПРЕЗ 2022 г. ПО ВЪЗРАСТ, МЕСТОЖИВЕЕНЕ И ПОЛ

Област Варна	Общо			В градовете			В селата		
Възраст	Всичко	Мъже	Жени	Всичко	Мъже	Жени	Всичко	Мъже	Жени
Общо за страната	118 814	61 656	57 158	76 261	38 937	37 324	42 553	22 719	19 834
Варна	6954	3688	3266	5362	2778	2584	1592	910	682
0	10	6	4	8	4	4	2	2	-
1 - 4	4	2	2	4	2	2	-	-	-
5 - 9	3	2	1	3	2	1	-	-	-
10 - 14	5	4	1	4	3	1	1	1	-
15 - 19	9	6	3	3	2	1	6	4	2
20 - 24	7	6	1	5	4	1	2	2	-
25 - 29	14	10	4	12	9	3	2	1	1
30 - 34	28	22	6	24	18	6	4	4	-
35 - 39	60	43	17	52	37	15	8	6	2
40 - 44	96	74	22	77	61	16	19	13	6
45 - 49	147	110	37	122	92	30	25	18	7
50 - 54	206	140	66	152	101	51	54	39	15
55 - 59	268	186	82	202	136	66	66	50	16
60 - 64	516	349	167	394	270	124	122	79	43
65 - 69	663	417	246	501	308	193	162	109	53

70 - 74	923	561	362	719	432	287	204	129	75
75 - 79	1091	578	513	829	423	406	262	155	107
80 - 84	1089	500	589	814	357	457	275	143	132
85 +	1815	672	1143	1437	517	920	378	155	223

Графика 3. *Обща смъртност в област Варна и страната (на 1000 души)*

Структура на общата смъртност по причини

Един от най-тревожните демографски проблеми в България в момента е високото ниво на смъртност – обща, преждевременна и детска.

Смъртността е един от най-важните индикатори на общественото здраве, чиято динамика и структура се влияе значително от социално-икономическото развитие на даден регион. Основен фактор, обуславящ динамиката в общата смъртност е процесът на демографско остаряване.

През 2020 г. е обявена пандемия от COVID-19, която обостря допълнително съществуващите демографски проблеми в страната и в частност в област Варна. Предвид обявената пандемия за 2020 г. се наблюдава значително повишаване на смъртността в България – 18,0‰. Повишената смъртност се запазва и през 2021 г. – 21,7‰. Смъртността в България през 2022 г. е 18,4‰ .

Коефициентът на обща смъртност (брой умрели лица на 1 000 души от средногодишния брой на населението) за област Варна е 16,1‰ за 2022 г., при 18,1‰ за 2021 г. Смъртността е по-висока сред мъжете (3 688), отколкото сред жените (3 266) и в градовете (5 362), отколкото в селата (1 592).

Най-висока смъртност има при населението на 85+ годишна възраст – 1 815 са починалите за 2022 г.

Заболяванията са основна причина за смърт при възрастните в област Варна.

И през 2022 г. основен дял в структурата на общата смъртност заемат болестите на органите на кръвообращението – клас IX – 61,1%, следван от клас II новообразувания – 13,9%. Трето място вече, като причина за смърт в област Варна заема – клас XXII Кодове за специални цели, в това число COVID-19 – 4,2%. Четвърто и пето място заемат съответно X клас – болести на дихателната система с 3,9% и Симптоми, признаци и отклонения от нормата, открити при клинични и лабораторни изследвания, некласифицирани другаде – 3,9%.

Смъртността в градовете е по-висока от тази в селата. Разликата в смъртността на градското и селското население се дължи на по-интензивния процес на обезлюдяване на селата.

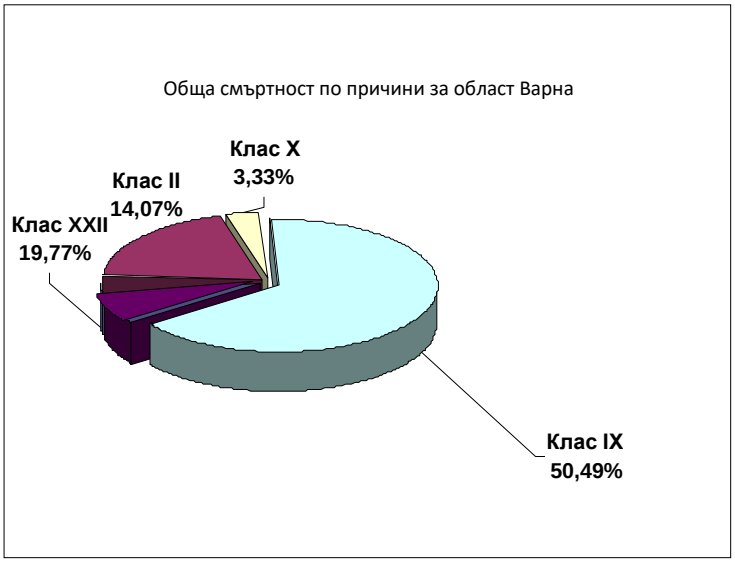
Анализирайки 2022 и 2021 година, в смъртността по причини не се забелязват особени различия.

Обща смъртност по причини за област Варна

№ на класа	НАИМЕНОВАНИЕ НА БОЛЕСТИТЕ ПО МКБ-10	2021 г. – област Варна			2022 г. – област Варна		
		Брой	На 100 000 от населението	Относителен дял (%)	Брой	На 100 000 от населението	Относителен дял (%)
	ОБЩО I – XX клас	**8506**	1812,2	100	**6954**	**1614,0**	100
I	**Някои инфекциозни и паразитни болести**	**38**	8,1	0,45	**85**	19,7	1,2
II	**Новообразувания**	**1197**	255,0	14,07	**968**	224,7	13,9
III	**Болести на кръвта, кръвотворните органи и отделни нарушения, включващи имунния механизъм**	**12**	2,6	0,14	**3**	0,7	0,04
IV	**Болести на ендокринната система, разстройства на храненето и на обмяната на веществата**	**121**	25,8	1,42	**12**	2,8	0,2
V	**Психични и поведенчески разстройства**	**22**	4,7	0,26	**3**	0,7	0,04
VI	**Болести на нервната система**	**105**	22,4	1,23	**59**	13,7	0,8
IX	**Болести на органите на кръвообращението**	**4295**	915,1	50,49	**4251**	986,7	61,1
X	**Болести на дихателната система**	**274**	58,4	3,22	**277**	64,3	3,9
XI	**Болести на храносмилателната система**	**263**	56,0	3,09	**257**	59,6	3,7
XII	**Болести на кожата и подкожната тъкан**	**4**	0,9	0,05	**2**	0,5	0,03
XIII	**Болести на костно-мускулната система и на съединителната тъкан**	**4**	0,9	0,05	**1**	0,2	0,01
XIV	**Болести на пикочо-половата система**	**85**	18,1	1,00	**46**	10,7	0,7
XVI	**Някои състояния, възникващи през перинаталния период**	**4**	0,9	0,05	**7**	1,6	0,10
XVII	**Вродени аномалии [пороци на развитието], деформации и хромозомни аберации**	**7**	1,5	0,08	**3**	0,7	0,04

XVIII	**Симптоми, признаци и отклонения от нормата, открити при клинични и лабораторни изследвания, некласифицирани другаде**	**266**	56,7	3,13	**244**	56,6	3,5
XXII	**Кодове за специални цели, в това число COVID-19**		27,1	1,49	**294**	68,2	4,2
XIX	**Травми, отравяния и някои други последици от въздействието на външни причини**				**142**	33,0	1,49

Забележка: *Данните са получени от Национален статистически институт.*

Графика 4. *Структура на общата смъртност по причини за умирания в област Варна през 2021 г.*

4. Детска смъртност (умрели деца до 1 годишна възраст) в област Варна

Нивото на детската смъртност е най-информативният показател за икономическото, социалното и здравното благополучие на населението, а измененията в интензитета на детската смъртност настъпват сравнително бързо с икономическите условия на живот и жизнен стандарт. По този показател България продължава да е в челните места за най-висок процент детска смъртност в класацията на Европейския съюз.

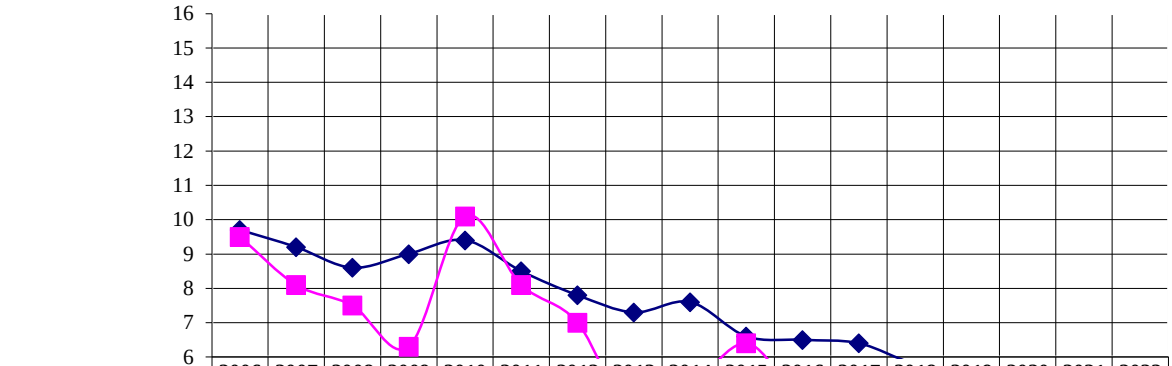
Детската смъртност в област Варна (4.2 ‰) винаги е била по-ниска от средната за страната (4.8 ‰). Това се дължи на по-големият относителен дял на градското население в сравнение със средния за страната.

Коефициентът на детската смъртност в Област Варна бележи плавно снижение от 2003 г. когато е 11,4‰ до 2009 г., когато достига 6,3‰. За 2010 г. коефициентът отново се покачва на 10,1‰. През 2013 г. коефициентът на детска смъртност достига своята най-ниска стойност от 10 години насам – 4,2‰, през 2014 г., той нараства и е 5,1‰. Същото се наблюдава през 2015 г., където коефициентът расте и е 6,4‰, а през 2016 г. рязко намалява на 4,9‰. През 2017 г. бележи нарастване – 5,7‰, а през 2018 г. леко намалява – 5,6‰. През 2019 г. се запазва тенденцията на намаляване на коефицента – 4,4‰, докато през 2020 г. рязко намалява на 3,6 ‰. Въпреки нарастване на коефициента на обща

смъртност за 2020 г. за област Варна - 14,7‰ при коефицента на детска смъртност се наблюдава положителната тенденция към намаляване. През 2021 г. се забелязва леко покачване – 4,3‰. През 2022 г. детската смъртност е 4,2‰. Намаляването на коефицента на детска смъртност през 2020 г. не се дължи на подобряване на икономическите условия на живот и жизнен стандарт, а се дължи на ниската раждаемост по време на пандемията от COVID-19.

Наблюдават се различия в стойностите на показателя детска смъртност по отношение на териториалния признак (градове-села), като в селата детската смъртност е по-висока в сравнение с градовете.

Върху промените в броя на ражданията влияние оказва и контингента на жените в детеродна възраст, който в последните години намалява.

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
България	9,7	9,2	8,6	9	9,4	8,5	7,8	7,3	7,6	6,6	6,5	6,4	5,8	5,6	5,1	5,6	4,8
Област Варна	9,5	8,1	7,5	6,3	10,1	8,1	7	4,2	5,1	6,4	4,9	5,7	5,6	4,4	3,6	4,3	2,5

Графика 5. *Детска смъртност в област Варна и страната (на 1000 живородени деца)*

Детска смъртност (умрели деца до 1г. възраст) в област Варна

Година	Общо		В градовете		В селата	
	Брой	На 1000 живородени	Брой	На 1000 живородени	Брой	На 1000 живородени
2015 г.	28	6,4	20	5,4	8	11,9
2016 г.	22	4,9	15	4,0	7	9,6
2017 г.	25	5,7	22	5,9	3	4,5
2018 г.	24	5,6	17	4,7	7	10,6
2019 г.	19	4,4	15	4,1	4	6,0
2020 г.	15	3,6	11	3,1	4	5,9
2021 г.	18	4,3	10	2,8	8	11,9
2022 г	10	16,1	8	2,4	2	2,9

Перинатална, неонатална и постнеонатална детска смъртност в област Варна

Година	Перинатална ДС в ‰	Неонатална ДС в ‰	Постнеонатална ДС в ‰
2015 г.	9.5	2.9	3.2
2016 г.	5.9	1.7	3.1
2017 г.	7.9	3.4	2.3
2018 г.	7.7	3.5	2.8
2019 г.	6.8	1.9	1.9
2020 г.	7.3	1.9	0.7
2021 г.	5.7	1.2	3.1
2022 г.	9.2	1.0	0.5

Детска смъртност по причини

№ на класа	НАИМЕНОВАНИЕ НА БОЛЕСТИТЕ ПО МКБ-10	2021 г. – област Варна			2022 г. – област Варна		
		Брой	На 1000 живородени	Относителен дял (%)	Брой	На 1000 живородени	Относителен дял (%)
	ОБЩО I – XIX клас	**18**	**4,30**	**100,00**	**10**	**2,51**	**100,0**
I	Някои инфекциозни и паразитни болести	**0**	0	0	**0**	0	0
II	Новообразувания	0	0	0	0	0	0
IV	Болести на ендокринната система, разстройства на храненето и на обмяната на веществата	0	0	0	0	0	0
VI	Болести на нервната система	1	0,24	5,56	0	0	0
IX	Болести на органите на кръвообращението	**1**	0,24	5,56	**1**	0,25	0,1
X	Болести на дихателната система	3	0,72	16,67	0	0	0
XI	Болести на храносмилателната система	0	0	0	0	0	0
XVI	Някои състояния, възникващи през перинаталния период	**4**	0,96	22,22	**7**	1,76	0,7
XVII	Вродени аномалии [пороци на развитието], деформации и хромозомни аберации	**5**	1,20	27,78	**2**	0,50	0,2
XVIII	Симптоми, признаци и отклонения от нормата, открити при клинични и лабораторни изследвания, некласифицирани другаде	**3**	0,72	16,67	**0**	0	0
XIX	Травми, отравяния и някои други последици от въздействието на външни причини	1	0,24	5,56	0	0	0

Забележка: *Данните са получени от Националния статистически институт на област Варна.*

Структура на детската смъртност по причини – анализ

През 2022 г. случаите на починали деца на възраст до 1 година са 10, което показва, че са намалели спрямо предходната 2021 г., където общият брой за 1 година е бил 18. Коефициентът на детска смъртност за 2022 г. на 1 000 живородени е 2,51 ‰, което е с 1,79‰ по-нисък от този през 2021 г.

През 2022 г. основни причини за умиранията на децата под 1-годишна възраст са „Някои състояния, възникващи през перинаталния период“ - 1,76‰ на 1 000 живородени деца. На второ място с 0,50‰ се подреждат „Вродени аномалии [пороци на развитието], деформации и хромозомни аберации“.

За сравнение през 2021 г. основни причини за умиранията на децата под 1-годишна възраст са „Вродени аномалии [пороци на развитието], деформации и хромозомни аберации“ - 1,20‰ на 1 000 живородени деца. На второ място с 0,96‰ се подреждат „Някои състояния, възникващи през перинаталния период“.

Причините за тези стойности на показателя детска смъртност могат да се разделят условно на медицински и немедицински, някои от които са:

- висок процент на ранните бременности;
- висок процент на недоносените и децата с вродени малформации;
- пропуски на семейни лекари и лекари специалисти при провеждане на женска и детска консултация и недостатъчна координация между отделните звена в системата на майчино и детско здравеопазване;

незадоволителна здравна култура и начина на живот, които определят високия риск на отделните групи.

5. Естествен прираст в област Варна.

Анализ

Естественият прираст на населението представлява разликата между ражданията и умиранията. Отразява количеството хора, с което населението в област Варна по естествен начин нараства или намалява по брой. Неблагоприятното развитие на раждаемостта и смъртността води до неблагоприятни промени и в естествения прираст на населението.

След 1990 г. демографското развитие на страната се характеризира с отрицателен естествен прираст на населението.

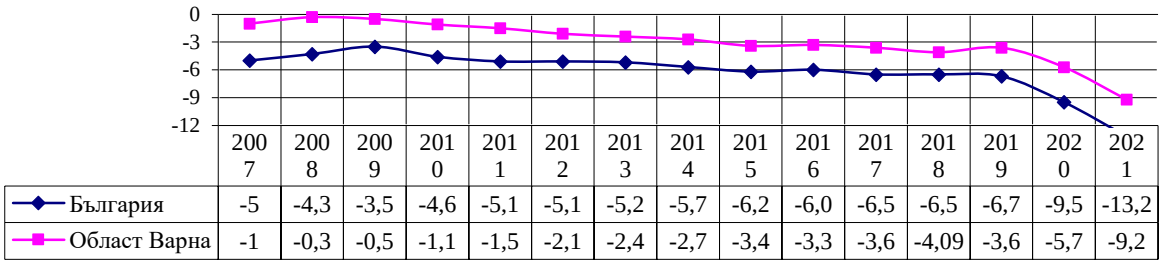
През 2022 г. абсолютният брой на естествения прираст за област Варна е (-)2 974 души, при което стойността на коефициента на естествения прираст е - 6.90‰. Той е с отрицателна стойност във всички общини, което означава, че намалението на населението в областта се дължи предимно на негативните демографски тенденции.

Естествен прираст по общини в област Варна – (тригодишен период)

Община	2020 г.		2021 г.		2022 г.	
	Брой	На 1 000 души	Брой	На 1 000 души	Брой	На 1 000 души
Аврен	-122	-0,26	-178	-0,38	-199	-0,28
Аксаково	-194	-0,41	-259	-0,55	-204	-0,47
Белослав	-106	-0,23	-134	-0,29	-97	-0,23
Бяла	-51	-0,11	-76	-0,16	-61	-0,14
Варна	-1329	-2,83	-2451	-5,23	-1573	-3,65

Ветрино	-107	-0,23	-144	-0,31	-89	-0,21
Вълчи дол	-179	-0,38	-174	-0,37	-144	-0,33
Девня	-64	-0,14	-112	-0,24	-73	-0,17
Долни чифлик	-118	-0,25	-178	-0,38	-102	-0,24
Дългопол	-141	-0,30	-210	-0,45	-134	-0,31
Провадия	-206	-0,44	-297	-0,63	-271	-0,63
Суворово	-94	-0,20	-109	-0,23	-107	-0,25
ОБЩО	**-2711**	**-5,77**	**-4322**	**-9,22**	**-2974**	**-6,90**

Забележка: *Данните са получени от Национален статистически институт.*

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
България	-5	-4,3	-3,5	-4,6	-5,1	-5,1	-5,2	-5,7	-6,2	-6,0	-6,5	-6,5	-6,7	-9,5	-13,2
Област Варна	-1	-0,3	-0,5	-1,1	-1,5	-2,1	-2,4	-2,7	-3,4	-3,3	-3,6	-4,09	-3,6	-5,7	-9,2

Графика 6. *Естествен прираст в област Варна и страната (на 1 000 души от населението). Данните са получени от Национален статистически институт.*

II. Заболеваемост и болестност

Структура на Общата заболеваемостта и болестността по класове болести.

Здравословното състояние и здравният статус на населението е интегрален показател за социално-икономическото развитие на страната, качеството на живота на населението и качеството на развитие на човешкия капитал.

Едновременното въздействие на значителен брой фактори като пол, възраст, образование, трудова заетост и условия на труд, местоживеене, здравна култура, здравни традиции и нагласи, състояние на здравната система и степен на развитие на условия за равен достъп до здравни услуги за всички, социално-икономическо развитие и доходи, определя характера на общия здравен статус на населението, здравното поведение и възпроизвеждането на неравенства за различни социални групи по отношение на достъпа до здравеопазване и здравни грижи.

Нарастващата заболеваемост на населението се определя в най-голяма степен от заболявания, които се дължат на демографски фактори, свързани със стареенето на населението, нездравословно хранене, тютюнопушене, употреба на алкохол, нерационален и нехигиеничен живот, намалена двигателна активност и спортуване, живот в стрес и др.

В структурата на заболеваемостта на населението по класове болести за 2022 г. в област Варна с най-висок относителен дял са болестите на дихателната система – 24,14%. На второ място е болести на костно-мускулната система и на съединителната тъкан – 8,93%. На трето място са болести на пикочо-половата система - 8,65%.

Регистрираните новооткрити заболявания за 2022 г. са 368 898.

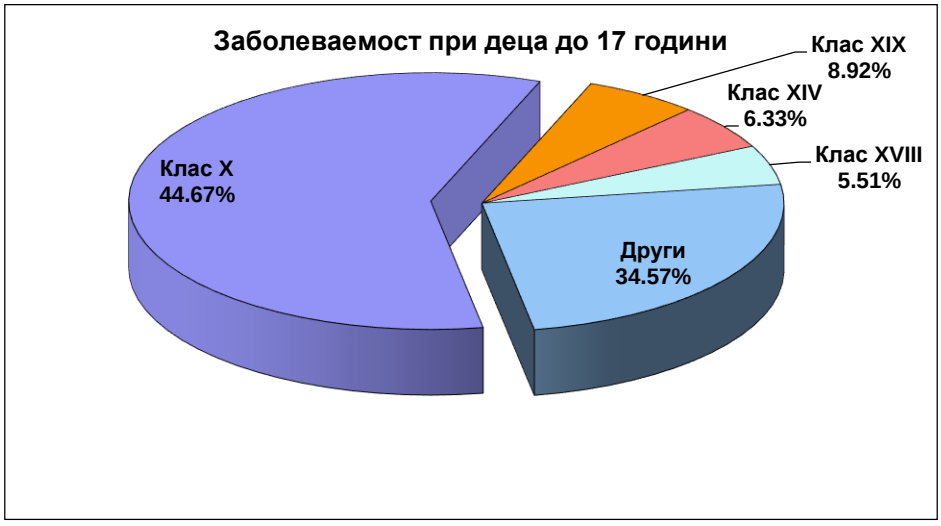
Така формираната заболеваемост за 2022 г. е 787,21 на 1 000 души от населението.

През 2022 г. в структурата на болестността по класове болести с най-висок относителен дял 21,70% са болестите на органите на кръвообръщението. На второ място са болестите на дихателната система – 15,24%. На трето място са болести на костно-мускулната система и на съединителната тъкан – 7,34%.

Регистрираните заболявания за 2022 г. са 1 195 049.

Заболеваемост при децата до 17 години.

В структурата на заболеваемостта при децата до 17 години по класове болести за 2022 г. в област Варна на първо място са болестите на дихателната система – 44,67% от всички заболявания при децата от 0 до 17 години. На второ място са някои инфекциозни и паразитни болести – 8,92%. На трето място са болести на пикочо-половата система 6,33% На четвърто и пето място са симптоми, признаци и отклонения от нормата, открити при клинични и лабораторни изследвания, некласифицирани другаде и травми, отравяния и някои други последици от въздействието на външни причини – 5,41%.

Графика 8. *Структура на заболеваемост при децата до 17 години през 2022 г. от област Варна*

Болестност и заболеваемост сред населението в област Варна през 2021 г.

№ на класа	НАИМЕНОВАНИЕ НА БОЛЕСТИТЕ ПО МКБ-10	Болестност			Заболеваемост		
		Регистрирани заболявания	На 1000 души от населението	Относителен дял (%)	Регистрирани заболявания	На 1000 души от населението	Относителен дял (%)
	ОБЩО I – XIX клас	1039832	2218,95	100	304062	648,85	100
I	**Някои инфекциозни и паразитни болести**	23708	50,59	2,28	10193	21,75	3,35
II	**Новообразувания**	22113	47,19	2,13	4706	10,04	1,55
III	**Болести на кръвта, кръвотворните органи и отделни нарушения, включващи имунния механизъм**	6276	13,39	0,60	1705	3,64	0,56

IV	**Болести на ендокринната система, разстройства на храненето и на обмяната на веществата**	68626	146,44	6,60	9805	20,92	3,22
V	**Психични и поведенчески разстройства**	23473	50,09	2,26	4310	9,20	1,42
VI	**Болести на нервната система**	39962	85,28	3,84	7801	16,65	2,57
VII	**Болести на окото и придатъците му**	62228	132,79	5,98	19873	42,41	6,54
VIII	**Болести на ухото и мастоидния израстък**	24247	51,74	2,33	10975	23,42	3,61
IX	**Болести на органите на кръвообращението**	239734	511,58	23,06	22046	47,05	7,25
X	**Болести на дихателната система**	172450	368,00	16,58	86148	183,84	28,33
XI	**Болести на храносмилателната система**	36013	76,85	3,46	9783	20,88	3,22
XII	**Болести на кожата и подкожната тъкан**	34824	74,31	3,35	12973	27,68	4,27
XIII	**Болести на костно-мускулната система и на съединителната тъкан**	86455	184,49	8,31	19057	40,67	6,27
XIV	**Болести на пикочо-половата система**	80598	171,99	7,75	22304	47,60	7,34
XV	**Бременност, раждане и послеродов период**	3246	6,93	0,31	900	1,92	0,30
XVI	**Някои състояния възникващи през перинаталния период**	387	0,83	0,04	150	0,32	0,05
XVII	**Вродени аномалии [пороци на развитието], деформации и хромозомни аберации**	4258	9,09	0,41	1970	4,20	0,65
XVIII	**Симптоми, признаци и отклонения от нормата, открити при клинични и лабораторни изследвания, некласифицирани другаде**	23290	49,70	2,24	13749	29,34	4,52
XIX	**Травми, отравяния и някои други последици от въздействието на външни причини**	38313	81,76	3,68	21077	44,98	6,93
XXII	**Кодове за специални цели, в това число COVID-19**	49631	105,91	4,77	24537	52,36	8,07

Забележка: *Данните са получени след обработка на годишните статистически отчети на ЛЗ за извънболнична помощ в областта.*

Болестност и заболеваемост сред населението в област Варна през 2022 г.

№ на класа	**НАИМЕНОВАНИЕ НА БОЛЕСТИТЕ ПО МКБ-10**	**Болестност**			**Заболеваемост**		
		Регистрирани заболявания	**На 1000 души от населението**	**Относителен дял (%)**	**Регистрирани заболявания**	**На 1000 души от населението**	**Относителен дял (%)**
	ОБЩО I – XIX клас	1195049	2550,18	100	368898	787,21	100
I	**Някои инфекциозни и паразитни болести**	30665	65,44	2,57	14175	30,25	3,84
II	**Новообразувания**	25330	54,05	2,12	8362	17,84	2,27
III	**Болести на кръвта, кръвотворните органи и отделни нарушения, включващи имунния механизъм**	9012	19,23	0,75	2598	5,54	0,70
IV	**Болести на ендокринната система, разстройства на храненето и на обмяната на веществата**	74798	159,62	6,26	11630	24,82	3,15

V	**Психични и поведенчески разстройства**	28880	61,63	2,42	4746	10,13	1,29
VI	**Болести на нервната система**	51516	109,93	4,31	12574	26,83	3,41
VII	**Болести на окото и придатъците му**	69590	148,50	5,82	15607	33,30	4,23
VIII	**Болести на ухото и мастоидния израстък**	33061	70,55	2,77	12908	27,55	3,50
IX	**Болести на органите на кръвообращението**	259275	553,28	21,70	27936	59,61	7,57
X	**Болести на дихателната система**	182132	388,66	15,24	89034	189,99	24,14
XI	**Болести на храносмилателната система**	31236	66,66	2,61	12580	26,85	3,41
XII	**Болести на кожата и подкожната тъкан**	30069	64,17	2,52	14362	30,65	3,89
XIII	**Болести на костно-мускулната система и на съединителната тъкан**	87721	187,19	7,34	32932	70,28	8,93
XIV	**Болести на пикочо-половата система**	70290	150,00	5,88	31918	68,11	8,65
XV	**Бременност, раждане и послеродов период**	3222	6,88	0,27	1347	2,87	0,37
XVI	**Някои състояния възникващи през перинаталния период**	347	0,74	0,03	101	0,22	0,03
XVII	**Вродени аномалии [пороци на развитието], деформации и хромозомни аберации**	2060	4,40	0,17	461	0,98	0,12
XVIII	**Симптоми, признаци и отклонения от нормата, открити при клинични и лабораторни изследвания, некласифицирани другаде**	23975	51,16	2,01	12188	26,01	3,30
XIX	**Травми, отравяния и някои други последици от въздействието на външни причини**	42273	90,21	3,54	25834	55,13	7,00
XXII	**Кодове за специални цели, в това число COVID-19**	55512	118,46	4,65	36293	77,45	9,84

Забележка: *Данните са получени след обработка на годишните статистически отчети на ЛЗ за извънболнична помощ в областта.*

1. Хоспитализирана заболеваемост

През 2022 г. на първо място и второ място с много малка разлика са клас IX (болести на органите на кръвообращение) – 14 780 души, което е 343,05 на 10 000 души от населението на областта, с относителен дял – 15,96% и клас II (новообразувания- включват се всички видове новообразувания – доброкачествени, злокачествени, с неопределен характер, новообразувания in situ) – 14 065 души, което е 326,45 на 10 000 души от населението и относителен дял – 15,91%.

На трето място е отново клас XI (Болести на храносмилателната система) – 10 133 души, което е 235,19 на 10 000 души от населението, относителен дял – 10,94%.

На четвърто място е клас XIX (Травми, отравяния и някои други последици от въздействието на външни причини) – 7 328 души или 170,08 на 10 000 души от населението, относителен дял – 7,91%.

На пето място е клас XIV (болести на пикочо-половата система) – 7 151 души, което е 165,98 на 10 000 души от населението, относителен дял – 7,72%.

И през 2022 г. се запазва тенденцията (период 2016 г. – 2022 г.) на първо и второ да са съответно клас II (новообразувания) и клас IX (болести на органите на кръвообращение) и те да са с малка разлика в относителен дял. С изключение на 2019 г., на трето място е клас XI (болести на храносмилателната система). По аналогичен начин за периода 2015 г. – 2019 г. на четвърто и пето място са били или клас XIV (болести на пикочо-половата система) или клас X (болести на дихателната система). За 2021 г. на пето място е бил клас XV (Бременност, раждане и послеродов период).

През 2022 г. от лечебните заведения за болнична помощ са изписани общо 92 605 души или 2 149,37 на 10 000 от населението, а през 2021 г. от стационарите на лечебните заведения за болнична помощ в област Варна са изписани 77 673 души или 1 657,50 на 10 000 от населението. За 2020 г. данните съответно са - изписани 85 077 души или 1 809,67 на 10 000 от населението.

Във връзка с пандемията от COVID-19 от 2020 г. е включен нов Клас XXII Кодове за специални цели (U00-U85), в т.ч. COVID-19 (U07.1-U07.2). За 2022 г. изписаните болни са почти три пъти по- малко в сравнение с 2021 г. - 2 837, което е 65,85 на 10 000 души от населението, относителен дял – 3,06%. За 2021 г. изписаните болни са били 7 819, което е 166,85 на 10 000 души от населението, относителен дял – 10,07%.

След близо 2 години, от 01.04.2022 г. в България беше отменена извънредната епидемична обстановка, във връзка с разпространението на COVID-19. Отпадна изискването за задължително носене на защитна маска за лице на обществени места, спазването на физическа дистанция, ограниченията в броя на лицата, които могат да посещават едновременно обекти на закрито, ограниченията при посещение на присъствено обучение, забраната за свиждания в болниците и заведенията за социални услуги, работата COVID-зоните в лечебните заведения. Останаха в сила изискванията за изолация и карантина в случай на заразяване със SARS-CoV-2 или контакт с положителен за коронавирус.

Към началото на 2022 г. броя на разкритите леглата за дейности по диагностика и лечение на положителни пациенти с основна инфекция със SARS-CoV-2 е бил 533, като 57 бр. от тях са били за интензивно лечение на положителни пациенти с Covid-19.

Към 01.04.2022 г. те са били общо 214 легла, като 20 бр. от тях са били за интензивно лечение на положителни пациенти с Covid-19.

брой легла

№	Лечебни заведения за болнична помощ	към началото на 2022 г.	в т.ч. интензивни легла	към 01.04.2022 г.	в т.ч. интензивни легла
1	МБАЛ "Еврохоспитал" ООД	14		14	
2	МБАЛ "Майчин дом - Варна" ЕООД	6		6	
3	МБАЛ "Света Анна - Варна" АД	102	10	55	2
4	УМБАЛ "Света Марина" ЕАД	301	44	94	15

5	МБАЛ "Царица Йоанна Провадия" ЕООД	20		8	
6	МБАЛ Варна към ВМА София	60	3	30	3
7	СБАЛОЗ "Д-р Марко Антонов Марков - Варна" ЕООД	30		7	
	ОБЩО	**533**	**57**	**214**	**20**

Хоспитализирана заболеваемост в Област Варна за 2021 г.

	НАИМЕНОВАНИЕ НА БОЛЕСТИТЕ ПО МКБ-10	**Изписани болни**	**На 10 000 души от населението**	**Относителен дял (%)**
	ОБЩО I - XIX клас	77673	1657,50	100.00
I	Някои инфекциозни и паразитни болести	805	17,18	1,04
II	Новообразувания	12806	273,27	16,49
III	Болести на кръвта, кръвотворните органи и отделни нарушения, включващи имунния механизъм	1280	27,31	1,65
IV	Болести на ендокринната система, разстройства на храненето и на обмяната на веществата	2281	48,68	2,94
V	Психични и поведенчески разстройства	1995	42,57	2,57
VI	Болести на нервната система	1493	31,86	1,92
VII	Болести на окото и придатъците му	3842	81,99	4,95
VIII	Болести на ухото и мастоидния израстък	453	9,67	0,58
IX	Болести на органите на кръвообращението	12638	269,69	16,27
X	Болести на дихателната система	3498	74,65	4,50
XI	Болести на храносмилателната система	8665	184,91	11,16
XII	Болести на кожата и подкожната тъкан	1058	22,58	1,36
XIII	Болести на костно-мускулната система и на съединителната тъкан	4272	91,16	5,50
XIV	Болести на пикочо-половата система	6124	130,68	7,88
XV	Бременност, раждане и послеродов период	6090	129,96	7,84
XVI	Някои състояния, възникващи през перинаталния период	1093	23,32	1,41
XVII	Вродени аномалии [пороци на развитието], деформации и хромозомни аберации	570	12,16	0,73
XVIII	Симптоми, признаци и отклонения от нормата, открити при клинични и лабораторни изследвания, некласифицирани другаде	1434	30,60	1,85
XIX	Травми, отравяния и някои други последици от въздействието на външни причини	7276	155,27	9,37
XXII	Кодове за специални цели U00–U85	7819	166,85	10,07

Забележка: *Данните са получени след обработка на годишните статистически отчети на ЛЗ за болнична помощ за 2021 г.*

Хоспитализирана заболеваемост в Област Варна за 2022 г.

	НАИМЕНОВАНИЕ НА БОЛЕСТИТЕ ПО МКБ-10	Изписани болни	На 10 000 души от населението	Относителен дял (%)
	ОБЩО I - XIX клас	**92605**	**2149,37**	**100.00**
I	Някои инфекциозни и паразитни болести	1898	44,05	2,05
II	Новообразувания	14065	326,45	15,19
III	Болести на кръвта, кръвотворните органи и отделни нарушения, включващи имунния механизъм	1288	29,89	1,39
IV	Болести на ендокринната система, разстройства на храненето и на обмяната на веществата	2484	57,65	2,68
V	Психични и поведенчески разстройства	2125	49,32	2,29
VI	Болести на нервната система	1787	41,48	1,93
VII	Болести на окото и придатъците му	4345	100,85	4,69
VIII	Болести на ухото и мастоидния израстък	666	15,46	0,72
IX	Болести на органите на кръвообращението	14780	343,05	15,96
X	Болести на дихателната система	4682	108,67	5,06
XI	Болести на храносмилателната система	10133	235,19	10,94
XII	Болести на кожата и подкожната тъкан	1353	31,40	1,46
XIII	Болести на костно-мускулната система и на съединителната тъкан	6450	149,71	6,97
XIV	Болести на пикочо-половата система	7151	165,98	7,72
XV	Бременност, раждане и послеродов период	5932	137,68	6,41
XVI	Някои състояния, възникващи през перинаталния период	1012	23,49	1,09
XVII	Вродени аномалии [пороци на развитието], деформации и хромозомни аберации	589	13,67	0,64
XVIII	Симптоми, признаци и отклонения от нормата, открити при клинични и лабораторни изследвания, некласифицирани другаде	1700	39,46	1,84
XIX	Травми, отравяния и някои други последици от въздействието на външни причини	7328	170,08	7,91
XXII	Кодове за специални цели U00–U85	2837	65,85	3,06

Забележка: *Данните са получени след обработка на годишните статистически отчети на ЛЗ за болнична помощ за 2022 г.*

Онкологични заболявания

По данни на GLOBOCAN 2020 раковите заболявания са причината за приблизително 20 милиона заболели и 10 милиона смъртни случая по света през 2020 г., като около 1/3 от смъртните случаи се дължат на тютюнопушене, висок индекс на телесната маса, прекомерна консумация на алкохол, неподходящ хранителен режим и липса на физическа активност. Почти 1/4 от заболелите в световен мащаб и близо 2 милиона са смъртните случаи в Европа. а сравнение за същия период броят на новодиагностицирани случаи на онкологични заболявания в България е 36 451, а броят на смъртните случаи се равнява на 19 460. Ракът на простатата, колоректалният карцином, ракът на белия дроб, гърдата и маточната шийка са сред петте най-често срещани локализации при мъжете и жените в страната.

В област Варна през 2022 г. заболеваемостта от злокачествени новообразувания е 470,93, а болестността – 4051,79 на 100 000 души от населението.

За 2021 г. заболеваемостта от злокачествени новообразувания е 406,73, а болестността – 3946,10 на 100 000 души от населението.

Както през 2021 г., така и през 2022 г. сред новооткритите заболявания най-често срещани са тези на Храносмилателните органи – 493, или 114,43 на 100 000 души население, след тях са Меланом и други злокачествени новообразувания на кожата – 379 или 87,97 на 100 000 души население. На трето място са злокачествени новообразувания на млечната жлеза – 268 или 62,20 на 100 000 души население.

Регистрирани заболявания от злокачествени новообразувания

Наименование и локализацияна на новообразуванието по МКБ – 10	2021 г.						2022 г.					
	Всичко			Новооткрити			Всичко			Новооткрити		
	Всичко	На 100 000	Отн. дял (%)	Всичко	На 100 000	Отн. дял (%)	Всичко	На 100 000	Отн. дял (%)	Всичко	На 100 000	Отн. дял (%)
Злокачествени новообразувания **всичко**	18492	3946,10	100,00	1906	406,73	100,00	17457	4051,79	100,00	2029	470,93	100,00
Устни, устна кухина и фаринкс	359	76,61	1,94	47	10,03	2,47	323	74,97	1,85	48	11,14	2,37
в т.ч.: устна	116	24,75	0,63	7	1,49	0,37	88	20,42	0,50	8	1,86	0,39
Храносмилателни органи	2961	631,86	16,01	493	105,20	25,87	2903	673,79	16,63	493	114,43	24,30
в т. ч.: хранопровод	33	7,04	0,18	6	1,28	0,31	39	9,05	0,22	16	3,71	0,79
стомах	255	54,42	1,38	72	15,36	3,78	237	55,01	1,36	69	16,01	3,40
дебело черво	1406	300,03	7,60	170	36,28	8,92	1397	324,25	8,00	188	43,63	9,27
ректосигмоидална област, право черво (ректум), анус и анален канал	975	208,06	5,27	138	29,45	7,24	951	220,73	5,45	121	28,08	5,96
черен дроб и интрахепатални жлъчни пътища	73	15,58	0,39	28	5,98	1,47	74	17,18	0,42	30	6,96	1,48
Панкреас	141	30,09	0,76	60	12,80	3,15	131	30,41	0,75	55	12,77	2,71

Дихателни органи и гръден кош	836	178,40	4,52	179	38,20	9,39	759	176,16	4,35	191	44,33	9,41
в т. ч.: ларинкс	243	51,86	1,31	20	4,27	1,05	216	50,13	1,24	26	6,03	1,28
трахея, бронхи и бял дроб	554	118,22	3,00	157	33,50	8,24	499	115,82	2,86	159	36,90	7,84
Кости и ставни хрущяли	44	9,39	0,24	0	0,00	0,00	41	9,52	0,23	1	0,23	0,05
Меланом и други злокачествени новообразувания на кожата	3612	770,78	19,53	334	71,27	17,52	3350	777,54	19,19	379	87,97	18,68
в т. ч.: злокачествен меланом на кожата	347	74,05	1,88	33	7,04	1,73	366	84,95	2,10	47	10,91	2,32
Мезотелиална и меки тъкани	170	36,28	0,92	22	4,69	1,15	152	35,28	0,87	12	2,79	0,59
Млечна жлеза	3513	749,66	19,00	238	50,79	12,49	3379	784,27	19,36	268	62,20	13,21
Женски полови органи	2308	492,52	12,48	181	38,62	9,50	2092	485,56	11,98	178	41,31	8,77
в т. ч.: шийка на матката	784	167,30	4,24	59	12,59	3,10	708	164,33	4,06	51	11,84	2,51
тяло на матката	996	212,54	5,39	74	15,79	3,88	909	210,98	5,21	76	17,64	3,75
с неуточнена локализация на матка-та	7	1,49	0,04	0	0,00	0,00	6	1,39	0,03	0	0,00	0,00
яйчник	436	93,04	2,36	38	8,11	1,99	385	89,36	2,21	38	8,82	1,87
Мъжки полови органи	1715	365,97	9,27	124	26,46	6,51	1658	384,82	9,50	169	39,23	8,33
в т. ч.: простата	1465	312,62	7,92	107	22,83	5,61	1432	332,37	8,20	160	37,14	7,89
Пикочна система	1488	317,53	8,05	154	32,86	8,08	1457	338,17	8,35	169	39,23	8,33
в т. ч.: пикочен мехур	983	209,77	5,32	99	21,13	5,19	963	223,51	5,52	115	26,69	5,67
Око, главен мозък и други части на централната нервна система	188	40,12	1,02	31	6,62	1,63	150	34,82	0,86	25	5,80	1,23
в т. ч.: око и неговите придатъци	33	7,04	0,18	3	0,64	0,16	26	6,03	0,15	0	0,00	0,00
главен мозък	121	25,82	0,65	26	5,55	1,36	93	21,59	0,53	25	5,80	1,23
Щитовидна и други ендокринни жлези	497	106,06	2,69	28	5,98	1,47	466	108,16	2,67	26	6,03	1,28
в т. ч.: щитовидна жлеза	480	102,43	2,60	27	5,76	1,42	447	103,75	2,56	25	5,80	1,23
Неточно определени, вторични и неуточнени локализации	144	30,73	0,78	53	11,31	2,78	98	22,75	0,56	32	7,43	1,58
Лимфна, кръвотворна и сродните им тъкани	657	140,20	3,55	22	4,69	1,15	629	145,99	3,60	38	8,82	1,87
в т. ч.: болест на Hodgkin	137	29,24	0,74	0	0,00	0,00	131	30,41	0,75	4	0,93	0,20

нехочкинов лимфом	236	50,36	1,28	8	1,71	0,42	223	51,76	1,28	13	3,02	0,64
левкемия	245	52,28	1,32	12	2,56	0,63	235	54,54	1,35	19	4,41	0,94
лимфоид на левкемия	171	36,49	0,92	4	0,85	0,21	167	38,76	0,96	3	0,70	0,15
миелоид на левкемия	46	9,82	0,25	6	1,28	0,31	41	9,52	0,23	9	2,09	0,44
Самостоятелни (първични) множествени локализации (С97)	0	0,00	0,00	0	0,00	0,00	0	0,00	0,00	0	0,00	0,00
Новообразувания ин ситу	290	61,88	1,57	19	4,05	1,00	274	63,60	1,57	24	5,57	1,18

***Забележка**: Данните са получени след обработка на годишните статистически отчети на СБАЛОЗ „Д-р Марко А. Марков" ЕООД.*

В РБългария има разработен и приет с Решение на Министерски съвет „Национален план за борба с рака в Република България 2027 г." Той има за задача изграждането на интегрирана и достъпна система за онкологична грижа, в рамките на която да се осигуряват всички дейности по превенция, скрининг, иновативна диагностика и лечение и грижи с цел по-добро качество на живот за онкологичните пациенти.

Чрез Националния план за борба с рака България ще осигури изпълнението и на заложените стратегически цели в Резолюцията на Европейския парламент от 16 февруари 2022 г. относно укрепването на Европа в борбата с рака, като част от Плана на Европейската комисия за борба с рака от 3 февруари 2021 г., с което ще допринесе за създаването на Европейски здравен съюз за по-добра подготовка на ЕС за здравни кризи и подобряване на здравните системи в Европа, в частност да помогне на гражданите на ЕС за намаляване на онкологичните заболявания.

Инфекциозни болести

Относителен дял на регистрираните инфекциозни заболявания в общата болестност през годините е следния –2,43% за 2019 г., 1,62% за 2020 г., 1,04% за 2021 г. и 2,05 % за 2022 г. Най-голяма епидемиологична значимост по групи инфекции имат следните нозологични форми: чревни инфекциозни болести, вирусен хепатит, сифилис и др.

Високата честота на инфекциозните заболявания е свързана както с нивото на здравната култура и социалния статус на населението, така и с дейностите по провеждането на активна и пасивна профилактика на заразните и паразитни болести.

Проблемите, свързани с постигането на висок обхват планови имунизации се отнасят преди всичко до групите с повишен риск и касаят най-вече ромската етническа група и децата в неравностойно социално положение.

Настъпилата в началото на 2020 г. пандемия, предизвикана от коронавирусна инфекция, изправи целия свят и Р България пред безпрецедентни предизвикателства. Кризата, предизвикана от пандемичната обстановка, постави политическите ръководства, бизнеса и гражданите в трудно положение. Някои от секторите на

икономиката като туризъм и транспорт се оказаха в частична или пълна невъзможност да извършват услуги. Въздушният транспорт беше частично преустановен. Железопътният и автомобилният транспорт работеха при различни физически и санитарни ограничения.

Съгласно данните на Националния статистически институт за 2022 г. умиранията от COVID-19 в област Варна е спаднала сравнение с 2021 г. почти три пъти - 594 души или 137,8 на 100 000 души от населението и 8,5% от всички умирания в областта. За 2021 г. умиранията от COVID-19 в област Варна са били 1 682 души или 358,4 на 100 000 души от населението и 19,8% от всички умирания в областта.

Разработването и широкото използване на безопасни и ефективни ваксини срещу COVID-19 е важен етап за справяне и прекратяване на пандемията и постигане на контрол на инфекциите със SARS-CoV-2 в дългосрочен план.

Целта е да се противодейства на разпространението на вируса и да се намалят потенциалните здравни последици от COVID-19. Ваксинацията ще позволи да се постигне имунитет при голяма част от населението, с което ще бъдат предпазени и лицата, които не могат да бъдат имунизирани и същевременно попадат в рисковите групи за по-тежко протичане и усложнения.

ЕС е поел отговорността да гарантира, че обществеността в ЕС/ЕИП има достъп до безопасни и ефективни ваксини срещу COVID-19. Европейската комисия одобрява ваксини срещу COVID-19 след оценяването им от Европейската агенция по лекарствата (ЕМА) и след консултация с държавите — членки на ЕС. Първите ваксини бяха поставени в края на 2020 г.

Регистрирани заболявания от активна туберкулоза

През последното десетилетие се наблюдава тенденция за намаление както на броя на новите случаи на туберкулоза, така и на броя на регистрираните заболявания от активна туберкулоза, но разпространението й все още не е овладяно. Въпреки това и целенасоченото внимание чрез Националната програма за превенция и контрол на туберкулозата за периода 2021—2025 година, заболяемостта е сред най-високите в ЕС. В България диагностиката, лечението и профилактиката на туберкулозата са безплатни за всички, които се нуждаят, независимо от техния здравноосигурителен статус.

През 2019 г. има прекъсване в тенденцията за намаление на броя на регистрираните заболявания от активна туберкулоза - показателят е 51.29 на 100 000 души, докато през 2018 г. броя на регистрираните заболявания от активна туберкулоза е бил 39,26 на 100 000 души. През 2022 г. броят на регистрираните заболявания от активна туберколоза намаляват в сравнение с 2021 г. – 44,80 на 100 000 души. До голяма степен националната програма за превенция и контрол на туберкулозата постига своята цел – контролира нарастването на заболеваемостта. За това допринася възстановяването на организационно-методичната помощ, извършвана от утвърдени специалисти по белодробни болести, унифицирано лечение на болните от туберкулоза в съответствие с препоръките на СЗО.

Регистрирани заболявания от активна туберкулоза по форма на заболяването

Форма на заболяването	2020 г.		2021 г.		2022 г.	
	Брой	На 100 000	Брой	На 100 000	Брой	На 100 000
Общо	**192**	**40.84**	**214**	**45.67**	**193**	**44,80**
в т.ч. новооткрити	46	9,78	42	8,96	37	8,59
Туберкулоза на дих. органи	163	34,67	190	40,55	172	39,92
в т.ч. новооткрити	39	8,30	40	8,54	30	6,96
Туберкулоза на костите и ставите	2	0,43	3	0,64	4	0,93
в т.ч. новооткрити	1	0,21	0	0,00	1	0,23
Туберкулоза на пикочо-половите органи	3	0,64	5	1,07	0	0,00
в т.ч. новооткрити	2	0,43	0	0,00	0	0,00
Други форми на активна туберкулоза	1	0,21	1	0,21	1	0,23
в т.ч. новооткрити	0	0,00	0	0,00	0	0,00

***Забележка**: Данните са получени след обработка на годишните статистически отчети на ЛЗИБП и СБАЛОЗ „Д-р Марко А. Марков" ЕООД.*

Превенцията и профилактиката се осъществяват чрез два подхода: идентифициране на заболелите от туберкулоза и техните контактни лица и съответно лечение на заболелите; ваксиниране на децата за предпазване от болестта.

Все още са налице редица проблеми, свързани с контрола на туберкулозата, като: остаряла материална база, осигуряване средства за изследвания, поддържане и обновяване на диагностичната апаратура, наличие на резистентност и пр. Задължителната имунизация срещу туберкулоза и други болести, предотвратими чрез ваксинация, е изложена на предизвикателства поради намаляващото равнище на покритието. То се наблюдава на регионално равнище и се осигурява от ОПЛ или определения персонал на регионалните здравни инспекции. Въпреки санкциите, като глоби за родителите, които не спазват изискванията, и пречките при записването на децата в детски ясли и градини, равнището на ваксинационното покритие намалява.

Психични заболявания

Световната здравна организация (СЗО) дефинира здравето като **състояние на пълно физическо, психическо и социално благополучие, а не просто като отсъствие на болест или недъг.** По същата логика психичното здраве не може да се определя просто като отсъствие на психична болест, а като психологично благополучие (т.е. чувство, усещане за благополучие) и/или адекватна приспособимост, съобразена с обществено приетите стандарти на човешки отношения.

Пандемията от COVID-19 е влошила психичното здраве на българите, като повече хора търсят консултации с психиатър и невролог и консумацията на антидепресанти се е увеличила. Това се случва на фона на все по-изострящите се стари проблеми в областта на психиатричната помощ като недостъпна и зле финансирана медицинска помощ, липса на специалисти и на услуги в общността, както и стигма към хората с психични разстройства.

На проведената през месец септември 2022 г. кръгла маса "Лицата на депресията – предизвикателства и отговорности“ в гр. София, представител на Националния център по обществено здраве и анализи е изнесъл данни за влиянието на Covid-пандемията и големия стрес в обществото върху психичното здраве в България, а именно: през 2020 г. са извършени 15 000 психиатрични прегледа по-малко в сравнение с 2019 г., но затова пък през 2021 г. прегледите са 25 000 повече от тези през 2019 г.

През 2022 г. в област Варна са регистрирани 18 474 психични и поведенчески разстройства, от които 2 473 са новооткрити. Показателят болестност е 42,90 на 1000 души при заболеваемост – 5,74 на 1000 души.

През 2021 г. са регистрирани 13 165, от които 2 128 са новооткрити. Показателят болестност е 29.5 на 1000 души при заболеваемост – 4.54 на 1000 души.

През 2020 г. са регистрирани 17 317, от които 2 843 са новооткрити. Показателят болестност е 36.80 на 1000 души при заболеваемост – 6.05 на 1000 души.

През 2019 г. са регистрирани 27 782 от които 4730 са новооткрити. Показателят болестност е 64.4 на 1000 души при заболеваемост – 10.07 на 1000 души.

През 2020 г. беше разработена Национална стратегия за психично здраве на гражданите на Република България 2021 – 2030 г. https://www.mh.government.bg/bg/search/?q=%D0%BF%D1%81%D0%B8%D1%85%D0%B8%D1%87%D0%BD%D0%BE+%D0%B7%D0%B4%D1%80%D0%B0%D0%B2%D0%B5

В Стратегията са записани следните проблеми за разрешаване:

• Липса на единна информационна система в здравеопазването и условия за интегрирани грижи.

• За здравеопазване държавата отделя до 5 % здравеопазване, от БВП (под 5,5 млн. Евро). От тях едва 2 % е бюджета за психиатрично здравеопазване (изключват се социалните и резидентни услуги).

• Липса на унифициран и устойчив регламент за финансиране: исторически бюджет за ДПБ; Методика за отделения при МБАЛ, ЦПЗ; намаляващо съучастие на общинските бюджети.

• Отделенията към УМБАЛ и МБАЛ се финансират чрез методика на субсидиране, която представлява тежест за управлението на съответното лечебно заведение. Това ограничава възможностите за разкриване на места за лечение в общността.

• Липса на стандарт за остойностяване на високоспециализираните дейности.

• Липса на договори с НЗОК за високоспециализирани дейности.

• Затруднен достъп до психиатрични услуги в условията на спешност поради усложнена нормативна процедура.

• Няма финансиране за дългосрочно, недоброволно лечение.

2. Рискови фактори, влияещи върху здравето на населението в област Варна.

Начин на живот

Основна част от причините за умиранията и влошеното здраве на населението се коренят в нездравословния начин на живот. В тази група се включват основни поведенчески фактори, психологически и социални фактори. В рисковата констелация на населението у нас съществено значение имат следните фактори, свързани със стила и начина на живот:

- ***Тютюнопушенето*** е причина за рака на белия дроб, редица други онкологични заболявания, хронични заболявания на белия дроб, на сърдечно-съдовата система, и има доказана причинна връзка с атеросклерозата. Съгласно оценките на Световната банка цената, която плаща здравната система на дадена държава за последствията за здравето от употребата на тютюневи изделия, съставлява между 0.1% и 1.1% от брутния вътрешен продукт в различните страни.
- ***Нерационалното хранене*** − с него са свързани много случаи на заболявания от ИБС, МСБ, диабет, затлъстяване, артериална хипертония, онкологични заболявания и други. Важно значение има повишената консумация на сол, на животински мазнини, прости „бързи" въглехидрати, добавки, консерванти, преработени храни, fast food, хранене извън дома, намалената консумация на пресни плодове и зеленчуци. Хранителният модел на българина остава небалансиран, с висок дял на наситени мазнини, захар и сол.
- ***Злоупотребата с алкохол*** е рисков фактор за артериална хипертония, мозъчен инсулт, рак на устната кухина, фаринкса, ларинкса, хранопровода, инциденти и травми, чернодробна цироза, може да увреди половата функция, нервната система и др.
- ***Злоупотреба с наркотици*** е сериозен рисков фактор с тежки последици за индивида, семейството и обществото, който довежда до понижаване качеството на живота, преждевременна смърт (инфекции, СПИН, хепатит, предозиране), деформирани семейни отношения и хроничен стрес за членовете на семейството, престъпност, понижаване на интелектуалния потенциал, увреждане на генетичния фонд.
- ***Ниската двигателна активност*** увеличава риска от възникване на сърдечно-съдови заболявания (артериална хипертония, исхемична болест на сърцето, мозъчно-съдова болест), диабет, затлъстяване.
- ***Психосоциалният стрес*** повишава значително риска от появяване на артериална хипертония, атеросклероза, миокардни увреждания, внезапна сърдечна смърт, диабет, астма и редица психосоматични заболявания.

Притеснително е нарастването на броя на подрастващите, изложени на изброените рискови фактории.

3. Икономически и социални фактори

Състоянието на здравето в голяма степен предопределя възможностите за социална и трудова активност. От друга страна, здравето на населението е под влияние на всички многочислени аспекти на достигнатото качество на живот, вкл. размер на доходите, ниво на образование, качество на околната среда, жилищни условия, условия на труд, социално обслужване и т.н.

Стратегическа цел на националната здравна политика е подобряване на здравето на населението.

Измерители на здравето на нацията са демографските процеси, заболеваемостта, факторите на риска за здравето.

Промените във възрастовата структура на населението оказват съществено влияние върху показателите на обществено здраве, особено върху общите коефициенти на раждаемост, смъртност и болестност и в крайна сметка върху здравните потребности на населението.

III. Състояние на системата за медицинска помощ

1. Първична извънболнична медицинска помощ.

Първичната извънболнична медицинска помощ се осъществява от амбулатории – индивидуални и групови практики за медицинска и дентална помощ.

Осигуреност на населението с ОПЛ по данни от РЗОК – Варна, съответствие с НЗК 2018 г.:

- показател – ОПЛ на 10 000 души
- **за областта – 6,38**
- **по общини:**

Общини	Население към 31.12.2022 г.	Общопрактикуващи лекари към 31.12.2022 г. сключили договор НЗОК	Осигуреност на 10 000 души
Аврен	8 221	3	3,65
Аксаково	19 276	7	3,63
Белослав	9 612	6	6,24
Бяла	3 113	2	6,42
Варна	319 900	210	6,56
Ветрино	4 671	2	4,28
Вълчи дол	7 434	8	10,76
Девня	7 150	6	8,39
Долни чифлик	15 492	8	5,16
Дългопол	11 787	6	5,09
Провадия	17 837	12	6,73
Суворово	6 354	5	7,87
Варненска област	**468 614**	**275**	**6,38**

Забележка: *Данните за брой общопрактикуващи лекари към 31.12.2022 г., сключили договор с НЗОК са получени от РЗОК*

1. Общ брой ОПЛ /титуляри на практика/ - 332 броя титуляри, работещи в 299 лечебни заведения за първична медицинска помощ;

- Индивидуални практики – 275 броя;
- Групови практики – 24 броя, с общо 57 броя съдружници /титуляри/;

2. ОПЛ /титуляри на практика/, придобили специалност по „Обща медицина“ към настоящия момент – 197 броя;

3. ОПЛ с призната специалност „Вътрешни болести“, „Педиатрия“ и „Спешна медицина“, които имат права по § 95 от преходните и заключителни разпоредби към Закон за изменение и допълнение на Закона за здравето /ДВ. бр. 41/2009 г., в сила от 02.06.2009 г./ - 90 броя.

4. ОПЛ/титуляри на практика/ без придобита специалност по “Обща медицина” – 44 броя. От тях:

- зачислени за специализация по „Обща медицина” – 21 броя;
- незачислени за специализация по „Обща медицина” – 23 броя;

5. ОПЛ /титуляри на практика/, попадащи в хипотезата на § 6, ал.2 от Преходните и заключителни разпоредби към Закона за изменение и допълнение на Закона за лечебните заведения (обн. - ДВ, бр. 42 от 2019 г., в сила от 4.06.2019 г.) и подадени за заличаване от регистъра, воден в ИАМН по чл. 41 от Закона за лечебните заведения – 13 броя индивидуални практики за първична медицинска помощ.

Забележка:

1. Един лекар със специалност „Обща медицина” има регистрирани две Индивидуални практики за първична медицинска помощ. Едната амбулатория е едноличен търговец (ЕТ), а другата е еднолично търговско дружество (ЕООД).

2. Към този момент посочените в т. 5 13 броя индивидуални практики за първична медицинска помощ, чийто управители попадат в хипотезата на § 6, ал.2 от Преходните и заключителни разпоредби към Закона за изменение и допълнение на Закона за лечебните заведения (обн. - ДВ, бр. 42 от 2019 г., в сила от 4.06.2019 г.) не са заличени от регистъра, воден в ИАМН по чл. 41 от Закона за лечебните заведения.

Извършени прегледи за 2022 г.

Извършени прегледи	**Брой**
Проф. преглед 0-1 г.	35 164
Проф. преглед 1-2 г.	11 760
Проф. преглед 2-7 г.	31 422
Проф. преглед 7-18 г.	43 932
Брой прегледи на Бременни	13
ОБЩО Посещения на диспансеризирани при ОПЛ ЗЗОЛ	275 885
Проф.преглед над 18 г.	137 229
Брой други прегледи	618 395 *
Общ брой прегледи	**1 153 800**
Средно месечен брой ЗЗОЛ	**383 269**

Забележка: *Данните са получени от РЗОК*

Забележка:

Посочената дейност е заплатена през 2022 г. и извършена в периода от XII.2021 г. до XI.2022 вкл.

Посоченият брой други прегледи, които не са обвързани с пряко заплащане/ включват се в капитационното заплащане/ се отнася само за **шестмесечен период. От 01.07.2023 не се получават данни за тези прегледи.*

*В извършената и заплатена дейност ОПЛ са отчетели също: инцидентни прегледи на ЗОЛ от друг здравен район - **752 бр**.; имунизации 0-18г. – **48 890 бр.**; имунизации на лица над 18 г. – **11 411 бр.***

Изводи:

Наблюдава се концентриране на ОПЛ в големите населени места – центрове на общини, като голяма част от тях са избрани от пациенти от отдалечени села, разположени на голяма територия. Това е предпоставка за ненавременно оказване на медицинска помощ и създава неравнопоставеност и затруднен достъп до ОПЛ на селското население в сравнение с градското. Специалността Обща медицина обаче е от изключително значение за осъществяването на първична медицинска помощ, която е основата на здравната система, тъй като амбулатория за първична медицинска помощ към момента може да бъде разкривана само от лекари с придобита специалност Обща медицина или от специализанти по Обща медицина. Според НЗК 2018 потребностите от специалисти по Обща медицина са 315. Към 31.12.2022 г. общият брой на практикуващите ОПЛ, сключили договор с НЗОК е 332 души, което показва, че потребностите са задоволени.

Лечебни заведения за първична извънболнична медицинска и дентална помощ на територията на област Варна към 31.12…… г. (тригодишен период)

Видове ЛЗ	2020 г.	2021 г.	2022 г.
АИП ПМП	305	304	303
АИП ПДП	553	574	580
АГП ПМП	23	23	24
АГП ПДП	59	59	63

***Забележка**: данните са получени от водения в ИАМН регистър на ЛЗ за извънболнична помощ*

1. **Специализирана извънболнична медицинска помощ**

Към 31.12.2022 г. специализираната извънболнична медицинска помощ в област Варна се осъществява от 705 лечебни заведения, от които:

- 10 – Диагностично консултативни центрове;
- 96 – Медицински центрове;
- 7 – Медико-дентални центрове;
- 10 – Дентални центъра;
- 30 – Групови практики за специализирана медицинска помощ;
- 404 – Индивидуални практики за специализирана медицинска помощ;
- 10 – Индивидуални практики за специализирана дентална помощ;
- 1 – Групова практика за специализирана дентална помощ;

- 110 – Самостоятелни медико-технически лаборатории;
- 19 – Самостоятелни медико-диагностични лаборатории;
- 8 – Хосписа.

На територията на област Варна броя на разкритите амбулатории за здравни грижи е:

- 5 бр. индивидуални практики за здравни грижи;
- 3 бр. групови практики за здравни грижи.

Налице е неравномерно разпределение на лечебните заведения за специализирана извънболнична помощ, които са съсредоточени главно в областния град Варна и са недостатъчни в по-малките населени места. Това принуждава пациентите от малките общини да пътуват за извършване на специализирани изследвания и консултации.

Лечебни заведения за специализирана извънболнична медицинска и дентална помощ на територията на област Варна към 31.12. …… г. (тригодишен период)

Видове ЛЗ	2020 г.	2021 г.	2022 г.
АИП СМП	396	403	404
АИП СДП	8	9	10
АГП СМП	30	30	30
АГП СДП	0	1	1
МЦ	88	95	96
МДЦ	7	8	7
ДКЦ	10	10	10
ДЦ	10	10	10
СМДЛ	18	19	19
СМТЛ	104	107	110
ОБЩО:	**681**	**692**	**697**

***Забележка**: данните са получени от водения в ИАМН регистър на ЛЗ за извънболнична помощ*

Лечебни заведения за специализирана извънболнична медицинска и дентална помощ по общини към 31.12.2022 г.

Община	АИП СМП	АИП СДП	АГП СМП	АГП СДП	МЦ	МДЦ	ДКЦ	ДЦ	СМДЛ	СМТЛ	Хосписи
Аврен					1						
Аксаково	4				1						2
Белослав	3				1					1	
Бяла	1										
Варна	376	10	30	1	86	7	9	10	18	106	6
Ветрино											
Вълчи дол	2										
Девня	3						1				
Долни чифлик	8										
Дългопол	2				2						
Провадия	20				4				1	2	
Суворово	1										

***Забележка**: данните са получени от водения в ИАМН регистър на ЛЗ за извънболнична помощ*

Изпълнение на здравната карта за област Варна по видове специалности – за 2022 г. (сключили договор с НЗОК)

Специалност	Национална здравна карта	Брой специалисти в ИБМП, сключили договор с РЗОК Варна
АКУШЕРСТВО И ГИНЕКОЛОГИЯ	**57**	**78**
АНЕСТЕЗИОЛОГИЯ И ИНТЕНЗИВНО ЛЕЧЕНИЕ	**11**	**0**
ВЪТРЕШНИ БОЛЕСТИ	**24**	**19**
ГАСТРОЕНТЕРОЛОГИЯ	**14**	**20**
ЕНДОКРИНОЛОГИЯ И БОЛЕСТИ НА ОБМЯНАТА	**36**	**37**
ИНФЕКЦИОЗНИ БОЛЕСТИ	**6**	**2**
КАРДИОЛОГИЯ	**60**	**77**
КЛИНИЧНА АЛЕРГОЛОГИЯ	**8**	**8**
КЛИНИЧНА ТОКСИКОЛОГИЯ	**2 за СИР**	**1**
КЛИНИЧНА ХЕМАТОЛОГИЯ	**5**	**4**
КОЖНИ И ВЕНЕРИЧЕСКИ БОЛЕСТИ	**30**	**28**
МЕДИЦИНСКА ОНКОЛОГИЯ	**3**	**1**
МЕДИЦИНСКА ПАРАЗИТОЛОГИЯ	**6**	**2**
НЕРВНИ БОЛЕСТИ	**47**	**54**
НЕФРОЛОГИЯ	**10**	**15**
ОРТОПЕДИЯ И ТРАВМАТОЛОГИЯ	**31**	**40**
ОЧНИ БОЛЕСТИ	**35**	**58**
ПНЕВМОЛОГИЯ И ФТИЗИАТРИЯ	**14**	**18**
ПСИХИАТРИЯ	**27**	**23**
РЕВМАТОЛОГИЯ	**7**	**13**
УРОЛОГИЯ	**10**	**20**
УШНО-НОСНО-ГЪРЛЕНИ БОЛЕСТИ	**30**	**39**
ФИЗИКАЛНА И РЕХАБИЛИТАЦИОННА МЕДИЦИНА	**14**	**27**
ГРЪДНА ХИРУРГИЯ	**5 за СИР**	**5**
НЕВРОХИРУРГИЯ, СЪДОВА ХИРУРГИЯ, АНГИОЛОГИЯ	**17 за СИР**	**13**
ХИРУРГИЯ	**46**	**42**

ПЕДИАТРИЯ	**80**	**46**
ДЕТСКА ГАСТРОЕНТЕРОЛОГИЯ	**3 за СИР**	**3**
ДЕТСКА ЕНДОКРИНОЛОГИЯ И БОЛЕСТИ НА ОБМЯНАТА	**5за СИР**	**1**
ДЕТСКА КАРДИОЛОГИЯ	**7 за СИР**	**5**
ДЕТСКА КЛИНИЧНА, ХЕМА-ТОЛОГИЯ И ОНКОЛОГИЯ	**3 за СИР**	**0**
ДЕТСКА НЕВРОЛОГИЯ	**3 за СИР**	**3**
ДЕТСКА НЕФРОЛОГИЯ	**3 за СИР**	**4**
ДЕТСКА ПНЕВМОЛОГИЯ И ФТИЗИАТРИЯ	**5 за СИР**	**4**
ДЕТСКА ПСИХИАТРИЯ	**6 за СИР**	**3**
ДЕТСКА РЕВМАТОЛОГИЯ	**4 за СИР**	**2**
ДЕТСКА ХИРУРГИЯ	**3 за СИР**	**3**
ОБЩО:	**677**	**718**

Забележка: *данните са получени от РЗОК. СИР – Североизточен район (Варна, Добрич, Търговище, Шумен)*

Посещения в амбулаторията при специалисти през 2022 г.

Област Варна	**ОБЩО**					
	Посещения в амбулаторията					**на 1 жител**
	Всичко	**деца до 17 г.**	**в това число**			
			профилактични	**от тях деца до 17 г.**	**Посещения по домовете**	
Лекари	897145	128878	27231	2075	814	2,08
Акушерство и гинекология	89001	1270	9593	50	3	0,21
Вътрешни болести	26461	503	2511	0	2	0,06
Гастроентерология	28873	121	0	0	0	0,07
Ендокринология и болести на обмяната	42347	221	133	0	8	0,10
Инфекциозни болести	531	115	0	0	0	0,00
Кардиология	74402	483	125	0	77	0,17
Клинична алергология	4622	1639	0	0	0	0,01
Клинична токсикология	0	0	0	0	0	0,00
Клинична хематология	6049	11	0	0	0	0,01

Кожни и венерически болести	39291	10274	0	0	38	0,09
Лъчелечение	45	0	0	0	0	0,00
Медицинска онкология	0	0	0	0	0	0,00
Нуклеарна медицина	0	0	0	0	0	0,00
Неврохирургия	3056	51	0	0	0	0,01
Нервни болести	90473	1360	2965	0	263	0,21
Нефрология	14640	2915	0	0	0	0,03
Ортопедия и травматология	60631	5282	247	41	289	0,14
Очни болести	140967	31114	6715	748	8	0,33
Педиатрия	55397	53802	1211	959	7	0,13
Пневмология и фтизиатрия	22931	95	797	0	8	0,05
в т.ч.: Бронхология	245	49	0	0	2	0,00
Психиатрия	22656	828	83	0	14	0,05
в т.ч.: Наркология	0	0	0	0	0	0,00
Съдебна психиатрия	0	0	0	0	0	0,00
Ревматология	7428	34	528	0	2	0,02
Съдебна медицина и деонтология	0	0	0	0	0	0,00
Урология	19759	623	2	0	0	0,05
Ушно-носно-гърлени болести	54841	13601	1163	0	3	0,13
Физикална и рехабилитационна медицина	38014	2096	0	0	0	0,09
Хирургия	35768	1487	147	0	89	0,08
Други специалности	18962	953	1011	277	3	0,04

Забележка: *Данните са получени след обработка на годишните статистически отчети на НЦОЗА за ЛЗ за извънболнична помощ*

Изводи:

За 2022 г. в област Варна има общо 897 145 посещения при специалисти, което е 2,08 посещения на 1 жител от населението. Извършените профилактични прегледи са 27 231 бр.

С най-висока степен на посещаемост са специалистите по очни болести – 140 967 прегледа или 0,33 прегледа на 1 жител.

На второ място са специалистите по нервни болести с 90 473 прегледа или 0,21 на 1 жител и специалистите по акушерство и гинекология – 89 001 или 0,21 на 1 жител.

На трето място са специалистите по кардиология с 74 402 прегледа – 0,17 на 1 жител.

На четвърто място са специалистите по ортопедия и травматология с 60 631 прегледа или 0,17 на 1 жител.

Следва да се има предвид, че все още обемът и структурата на посещаемостта към специалисти в извънболничната помощ по специалности са в зависимост не само от здравно-демографската характеристика и здравни потребности на населението, но и от осигуреността със съответните специалисти.

2. Болнична медицинска помощ

Осигуреност с легла

В началото на 2022 г. на територията на област Варна беше разкрита нова частна специализарана болница за рехабилитация (СБР). Така общия брой на този вид лечебно заведение стана 3 бр. СБР, а общия брой лечебни заведениа за болнична помощ – 20 бр.

В същото време СБАЛДБ „Д-р Лисичкова“ ЕООД преустанови дейност за неопределен период от време поради недостиг на медицински специалисти, а „МБАЛ Девня“ ЕООД не използва всички разкрити 60 бр. легла, а само 25 бр. от тях.

МБАЛ „Еврохоспитал“ ООД повиши броя на леглата си от 65 на 80 бр.

В областта има разкрити 151 места за краткотраен престой, от които:

- 38 са диализни постове (МБАЛ Св. Анна, диализен център Виртус медикъл, диалезен център Хипократ),
- за лъчелечение – 58 места (МБАЛ Св. Анна и УМБАЛ Св. Марина),
- медицинска онкология – 8 места в СБАЛОЗ,
- психиатрични места – 44 места в УМБАЛ Св. Марина
- хирургични – 3 места в СБАЛОЗ.

Лечебни заведения в област Варна

Видове заведения	2020 г.		2021 г.		2022 г.	
	Брой	Легла	Брой	Легла	Брой	Легла
Лечебни заведения за болнична помощ-всичко	**19**	**3 110**	**19**	**3 017**	**20**	**3 217**
Публични лечебни заведения	**10**	**2 686**	**10**	**2 593**	**10**	**2 628**
Многопрофилни болници	6	**2 175**	6	**2 082**	6	**2 117**
Многопрофилна болница за активно лечение	6	2 175	6	2 082	6	2 117
Специализирани болници	**5**	**511**	**5**	**511**	**5**	**511**
Специализирана болница за активно лечение	4	361	4	361	4	361
Специализирана болница за продължително лечение и рехабилитация	1	150	1	150	1	150
Частни лечебни заведения	**8**	**424**	**8**	**424**	**9**	**589**
Многопрофилни болници	**2**	**172**	**2**	**172**	**2**	**187**
Многопрофилна болница за активно лечение	2	172	2	172	2	187
Специализирани болници	**6**	**252**	**6**	**252**	**7**	**402**
Специализирана болница за активно лечение	5	132	5	132	5	132
Специализирана болница за рехабилитация	1	120	1	120	2	270

Забележка: *Данните са получени след обработка на годишните статистически отчети на НЦОЗА за ЛЗ за болнична помощ*

Легла в лечебните заведения за болнична помощ по видове към 31.12.2022 г.

Видове легла	2022 г.		
	Брой използвани легла към 31.12.2022 г.	**Осигуреност на 10 000**	**Относителен дял (%)**
Общо	**3137**	72,81	100,00
За активно лечение	**2427**	56,33	77,37
Интензивни	**134**	3,11	4,27
Акушерство и гинекология	**0**	0,00	0,00
Вътрешни болести	**0**	0,00	0,00
Кардиология	**21**	0,49	0,67
Неврохирургия	**0**	0,00	0,00
Неонатология	**0**	0,00	0,00
Нервни болести	**0**	0,00	0,00
Педиатрия	**0**	0,00	0,00
Хирургия	**0**	0,00	0,00
К/ОАИЛ	**113**	2,62	3,60
в т.ч.: Неонатология	**0**	0,00	0,00
Педиатрия	**10**	0,23	0,32
Други	**0**	0,00	0,00
от тях: COVID-19 инфекция	**0**	0,00	0,00
Акушеро-гинекологични	**180**	4,18	5,74
Асистирана репродукция	**0**	0,00	0,00
Гинекология	**65**	1,51	2,07
Патологична бременност	**18**	0,42	0,57
Родилни	**97**	2,25	3,09
Педиатрични	**247**	5,73	7,87
Детска гастроентерология	**0**	0,00	0,00
Детска ендокринология и болести на обмяната	**0**	0,00	0,00
Детска кардиология	**0**	0,00	0,00
Детска клинична хематология и онкология	**20**	0,46	0,64
Детска нефрология и хемодиализа	**0**	0,00	0,00

Детска пневмология и фтизиатрия	**2**	0,05	0,06
Детска ревматология	**5**	0,12	0,16
Неонатология	**100**	2,32	3,19
Педиатрия	**120**	2,79	3,83
Терапевтични	**1087**	25,23	34,65
Вътрешни болести	**58**	1,35	1,85
Гастроентерология	**125**	2,90	3,98
Ендокринология и болести на обмяната	**43**	1,00	1,37
Инфекциозни болести	**70**	1,62	2,23
в т.ч. COVID-19 инфекция	**0**	0,00	0,00
Кардиология	**138**	3,20	4,40
Клинична алергология	**0**	0,00	0,00
Клинична имунология	**0**	0,00	0,00
Клинична токсикология	**15**	0,35	0,48
Клинична хематология	**102**	2,37	3,25
Кожни и венерически болести	**8**	0,19	0,26
Лъчелечение	**47**	1,09	1,50
Медицинска онкология	**132**	3,06	4,21
Нервни болести	**148**	3,44	4,72
Нефрология	**41**	0,95	1,31
Нуклеарна медицина	**2**	0,05	0,06
Пневмология и фтизиатрия	**100**	2,32	3,19
в т.ч. Белодробна туберкулоза	**25**	0,58	0,80
Извънбелодробна туберкулоза	**5**	0,12	0,16
Хронични неспецифични белодробни болести	**0**	0,00	0,00
Други	**70**	1,62	2,23
Ревматология	**55**	1,28	1,75
COVID-19 инфекция* (***** *Трансформирани от други видове легла извън инфекциозните легла)*	**3**	0,07	0,10

Хирургични	**779**	18,08	24,83
Гръдна хирургия	**45**	1,04	1,43
Детска хирургия	**21**	0,49	0,67
Кардиохирургия	**36**	0,84	1,15
Лицево-челюстна хирургия	**12**	0,28	0,38
Неврохирургия	**45**	1,04	1,43
Ортопедия и травматология	**150**	3,48	4,78
Очни болести	**55**	1,28	1,75
Пластично-възстановителна хирургия	**22**	0,51	0,70
Съдова хирургия	**44**	1,02	1,40
Урология	**80**	1,86	2,55
Ушно-носно-гърлени болести	**38**	0,88	1,21
Хирургия	**231**	5,36	7,36
За дългосрочни грижи (ш.70+77)	**12**	0,28	0,38
За продължително лечение	**3**	0,07	0,10
Вътрешни болести	**0**	0,00	0,00
Кардиология	**0**	0,00	0,00
Нервни болести	**3**	0,07	0,10

Забележка*: данните са получени след обработка на годишните отчети за болнична помощ статистически формуляр „3”-365 Б.*

Осигуреността със специализирани болнични легла е както следва:

Броят на използваните легла в лечебните заведения за болнична помощ към 31.12.2022 г. е 3 137, което е 72,81 осигуреност с легла на 10 000 души.

Леглата за активно лечение са 77.37% от общия брой на болничните легла. Това са 56,33 легла на 10 000 души.

От леглата за активно лечение с най-голям относителен дял са терапевтичните – 34.65 (25.23 на 10 000 души), след това са хирургичните – 24.83% (18.08 на 10 000 души) и педиатричните с – 7.87% (5.73 на 10 000 души).

За 2022 г. осигуреността с легла за анестезиология и интензивно лечение (интензивни легла) е 3,11 на 10 000 души.

Осигуреността с легла за дългосрочни грижи е 0.28 на 10 000 души, от които леглата за палиативни медицински грижи са 0.21 на 10 000 души.

Броят на използваните легла в лечебните заведения за болнична помощ към 31.12.2021 г. е 3 017, което е 64,38 осигуреност с легла на 10 000 души.

Леглата за активно лечение са 81.77% от общия брой на болничните легла. Това са 53,64 легла на 10 000 души.

От леглата за активно лечение с най-голям относителен дял са терапевтичните – 38.91 (25.05 на 10 000 души), след това са хирургичните – 24.16% (15.56 на 10 000 души) и педиатричните с – 8.82% (5.68 на 10 000 души).

За 2021 г. осигуреността с легла за анестезиология и интензивно лечение (интензивни легла) е 2,94 на 10 000 души.

Осигуреността с легла за дългосрочни грижи е 0.19 на 10 000 души, от които леглата за палиативни грижи са 0.19 на 10 000 души.

Към началото на 2022 г. броя на разкритите легла за дейности по диагностика и лечение на положителни пациенти с основна инфекция със SARS-CoV-2 е бил 533 бр., като 57 бр. от тях са били за интензивно лечение на положителни пациенти с Covid-19.

Към 01.04.2022 г. (датата, на което беше отменена в РБългария извънредната епидемична обстановка) те са били общо 214 бр. легла, като 20 бр. от тях са били за интензивно лечение на положителни пациенти с Covid-19.

№	Лечебни заведения за болнична помощ	към началото на 2022 г.	в т.ч. интензивни легла	към 01.04.2022 г.	в т.ч. интензивни легла
1	МБАЛ "Еврохоспитал" ООД	14		14	
2	МБАЛ "Майчин дом - Варна" ЕООД	6		6	
3	МБАЛ "Света Анна - Варна" АД	102	10	55	2
4	УМБАЛ "Света Марина" ЕАД	301	44	94	15
5	МБАЛ "Царица Йоанна Провадия" ЕООД	20		8	
6	МБАЛ Варна към ВМА София	60	3	30	3
7	СБАЛОЗ "Д-р Марко Антонов Марков - Варна" ЕООД	30		7	
	ОБЩО	**533**	**57**	**214**	**20**

Дейност на стационарите на болничните лечебни заведения

Видове заведения	2021 г.									
	Легла (среднооднишен брой)	Постъпили болни	Изписани болни	Умрели	Преминали болни	Проведе-ни леглодни	Използваемост на леглата (дни)	Оборот на леглата	Среден престой на 1 лекуван болен	Летали-тет (%)
Общо	**3 018**	**107 077**	**103 402**	**4 163**	**107 913**	**559 439**	**185**	**36**	**5,18**	**3,87**
Многопрофилни болници	**2 083**	**64 638**	**61 160**	**3 986**	**65 341**	**388 826**	**187**	**31**	**5,95**	**6,12**
МБАЛ „Св. Марина” ЕАД	1 288	44 221	41 366	3 102	44 679	271 022	210	35	6,10	7,00
МБАЛ „Св. Анна-Варна” АД	389	12 509	12 032	735	12 675	70 700	182	33	5,60	4,20
МБАЛ „Царица Йоанна” ЕООД-Провадия	61	1 419	1 411	0	1 432	8 188	134	23	5,70	0,00
МБАЛ „Девня” ЕООД	50	204	211	0	211	1 608	32	4	7,60	0,00

МБАЛ Варна ЕООД	62	168	168	0	168	589	10	3	3,50	0,00
МБАЛ Варна към ВМА	233	6 117	5 972	149	6 176	36 719	158	27	5,90	2,40
Специализирани болници	**511**	**20 374**	**20 239**	**126**	**20 474**	**84 250**	**165**	**40**	**4,11**	**0,62**
СБОБАЛ – Варна ЕООД	40	3 163	3 164	0	3 165	3 609	90	79	1,10	0,00
СБАГАЛ „Проф. д-р Д. Стаматов” ЕООД	140	5 873	5 864	9	5 936	26 708	191	42	4,50	0,20
СБАЛПФЗ – Варна ЕООД	30	52	50	3	68	3 713	124	2	54,60	5,70
СБАЛОЗ – Варна ЕООД	151	9 291	9 166	114	9 310	33 992	225	62	3,70	1,20
СБПЛР	150	1 995	1 995	0	1 995	16 228	108	13	8,10	0,00
Публични заведения-общо	**2 594**	**85 012**	**81 399**	**4 112**	**85 815**	**473 076**	**182**	**33**	**5,51**	**4,81**
Частни лечебни заведения	**424**	**22 065**	**22 003**	**51**	**22 098**	**86 363**	**204**	**52**	**3,91**	**0,23**
СОБАЛ „Доц. Георгиев” ЕООД	15	819	819	0	819	819	55	55	1,00	0,00
СХБАЛ „Проф. Темелков” ЕООД	26	1 768	1 768	0	1 768	3 662	141	68	2,10	0,00
СБР – Варна АД	120	4 710	4 710	0	4 710	34 582	288	39	7,30	0,00
МБАЛ „Еврохоспитал” ООД	65	3 740	3 728	15	3 743	12 641	194	58	3,40	0,40
МБАЛ „Майчин дом” ЕООД	107	6 068	6 059	1	6 088	21 676	203	57	3,60	0,00
СБАЛДБ „Д-р Лисичкова” ЕООД	45	542	535	0	543	2 580	57	12	4,80	0,00
СБАЛК Варна ЕАД	30	3 028	3 004	23	3 031	6 898	230	101	2,30	0,80
СБАЛК „Кардиолайф” ООД	16	1 390	1 380	12	1 396	3 505	219	87	2,50	0,90

***Забележка**: данните са получени след обработка на годишните отчети за болнична помощ за 2021 г.*

Дейност на стационарите на болничните лечебни заведения

Видове заведения	2022 г.									
	Легла (среднооднишен брой)	**Постъпили болни**	**Изписани болни**	**Умрели**	**Преминали болни**	**Проведени леглодни**	**Използваемост на леглата (дни)**	**Оборот на леглата**	**Среден престой на 1 лекуван болен**	**Летали-тет (%)**
ОБЩО ЛЗБП	3203	118053	115371	2896	118825	584766	182,57	4,92	37,10	2,45
ОБЩО Многопрофилни болници	2108	70580	68003	2770	71207	384351	182,33	5,40	33,78	3,91
МБАЛ „Св. Марина” ЕАД	1289	48763	46641	2296	49194	269988	209,46	5,49	38,16	4,69
МБАЛ „Св. Анна-Варна” АД	408	13504	13114	370	13623	66976	164,16	4,92	33,39	2,74

МБАЛ Варна към ВМА	228	6455	6388	99	6510	33611	147,42	5,16	28,55	1,53
МБАЛ „Царица Йоанна” ЕООД-Провадия	61	1632	1638	0	1653	8884	145,64	5,37	27,10	0,00
МБАЛ „Девня” ЕООД	60	211	207	5	212	4847	80,78	22,86	3,53	2,36
МБАЛ Варна ЕООД	62	15	15	0	15	45	0,73	3,00	0,24	0,00
ОБЩО Специализирани болници	511	21387	21323	89	21496	89838	175,81	4,18	42,07	0,42
СБОБАЛ – Варна ЕООД	40	3866	3864	0	3867	4731	118,28	1,22	96,68	0,00
СБАГАЛ „Проф. д-р Д. Стаматов” ЕООД	140	5743	5750	8	5806	25300	180,71	4,36	41,47	0,14
СБАЛОЗ – Варна ЕООД	151	9227	9148	81	9257	35388	234,36	3,82	61,30	0,88
СБАЛПФЗ – Варна ЕООД	30	47	57	0	62	3913	130,43	63,11	2,07	0,00
СБПЛР	150	2504	2504	0	2504	20506	136,71	8,19	16,69	0,00
ОБЩО Публични заведения	2619	91967	89326	2859	92703	474189	181,06	5,12	35,40	3,10
ОБЩО Частни лечебни заведения	584	26086	26045	37	26122	110577	189,34	4,23	44,73	0,14
СОБАЛ „Доц. Георгиев” ЕООД	15	567	567	0	567	567	37,80	1,00	37,80	0,00
СХБАЛ „Проф. Темелков” ЕООД	23	1855	1855	0	1855	3765	163,70	2,03	80,65	0,00
МБАЛ „Еврохоспитал” ООД	78	3858	3854	4	3858	11521	147,71	2,99	49,46	0,10
МБАЛ „Майчин дом” ЕООД	107	6234	6233	1	6262	21023	196,48	3,36	58,52	0,02
СБР „Св. Елена 1“ ООД	150	3535	3534	1	3535	24570	163,80	6,95	23,57	0,03
СБАЛК Варна ЕАД	30	3265	3239	22	3269	7504	250,13	2,30	108,97	0,67
СБАЛК „Кардиолайф” ООД	16	1411	1402	9	1415	3655	228,44	2,58	88,44	0,64
„СБР ВАРНА“ АД	120	5361	5361	0	5361	37972	316,43	7,08	44,68	0,00
СБАЛДБ „Д-р Лисичкова” ЕООД **(Не осъществява дейност)**	**45**									

***Забележка**: данните са получени след обработка на годишните отчети за болнична помощ за 2022 г.*

Дейността на лечебните заведения за болнична помощ се осъществява основно от многопрофилните болници за активно лечение (71 207 преминали болни през 2022 г., проведени леглодни – 384 351 и използваемост на леглата в дни 182,33).

Изводи:

Общият извод е, че многопрофилните болници за активно лечение осъществяват адекватна на потребностите на населението дейност. Икономическите лостове, нужни за по-нататъшното оптимизиране на дейността, осъществявана от многопрофилните болници за активно лечение са: вътрешно преструктуриране, ефективен мениджмънт и финансов контрол.

4. Спешна медицинска помощ

Структура и организация на спешната медицинска помощ в областта

ЦСМП – Варна обслужва 430 847 души население на област Варна на територия от 3 825 кв. м. Има разкрити девет ФСМП – в градовете Варна, Девня, Провадия, Долни Чифлик, Белослав, Аксаково, Дългопол, Вълчи дол и Бяла. През 2022 г. общия брой обслужени пациенти е бил 55 120.

В общините Аврен, Ветрино и Суворово няма разкрити филиали. Населението там се обслужва от най-близко разположените филиали, но съществуват проблеми, свързани с отдалеченост, труднодостъпност, недобри транспортни комуникации, трудности в обслужването през зимния период.

Филиали на ЦСМП са необходими и в курортните комплекси през активния летен сезон, тъй като населението там се увеличава, а няма лечебни заведения, които да оказват 24-часова спешна медицинска помощ.

Дейност ЦСМП – Варна за 2022 г.

Показател	Брой
Амбулаторни прегледи	11 003
Изпълнени повиквания - общо, от тях: - за спешна медицинска помощ - за санитарен транспорт	46 711 45 248 82
Общ брой обслужени лица	55 120
Персонал – общ брой, от тях – лекари - фелдшери - медицински сестри - акушерки	399 122 40 44 18
Транспортни средства - в т.ч. в движение	55 34

***Забележка**: данните са получени след обработка на отчетите на ЦСМП.*

Дейност на спешните отделения към болнични лечебни заведения

На територията на област Варна има три многопрофилни лечебни заведения за болнична помощ с разкрито Мултипрофилно спешно отделение – УМБАЛ „Света Марина“ ЕАД, МБАЛ „Света Анна“ АД и МБАЛ Варна към ВМА София.

Дейността за 2022 г. на спешните отделения на тези болници е следната:

Обслужени лица – 105 842
От тях: хоспитализирани – 34 680

Анализът на състоянието, организацията и дейността на системата за спешна медицинска помощ показва редица съществени проблеми, които трябва да бъдат решени. Не е изпълнена целта за ясно дефиниране на функциите и задълженията на системата за спешна медицинска помощ. Поради затруднения в достъпа на пациентите до ОПЛ нараства търсенето на медицинска помощ в ЦСМП и Спешните отделения. Това се наблюдава особено в по-малките и отдалечените населени места. За определен контингент от населението – с нарушени здравноосигурителни права, от етнически малцинства, социално-слаби и др. системата на спешната помощ се оказва удобна, а в някои случаи и единствена алтернатива за получаване на медицинска помощ.

Налице са множество пропуски в системата за спешна медицинска помощ в България, което означава, че предоставянето на услугите в страната не е на ниво навсякъде и често е бавно. Някои сгради са в лошо състояние и разполагат със запас от остарели материали и оборудване, които не отговарят на изискванията на съвременните европейски здравни услуги за спешна помощ.

В тази връзка Министерството на здравеопазването, в качеството си на конкретен бенефициент, изпълнява Голям инвестиционен проект BG16RFOP001-4.001-0001 "Подкрепа за развитие на системата за спешна медицинска помощ", по процедура за директно предоставяне на безвъзмездна финансова помощ BG16RFOP001-4.001 „Регионална здравна инфраструктура“ в рамките на Приоритетна ос 4 „Регионална здравна инфраструктура“, финансиран по Оперативна програма „Региони в растеж” 2014-2020 . с начало на проекта: 23.10.2018 г. и продължителност**:** до 23.12.2023 г. и общ бюджет: 163 897 815.62 лв.

Основната цел на проекта е обновяване и модернизация на сградния фонд и оборудването в системата на спешната помощ на територията на цялата страна - спешните отделения на 34 лечебни заведения за болнична помощ, 27 Центъра за спешна медицинска помощ (ЦСМП) и разкритите към тях 170 филиали (ФСМП) и 6 изнесени екипа.

В изпълнение на проекта ще бъде осигурен качествен, равнопоставен и навременен достъп до услугите на спешна медицинска помощ (СМП) на гражданите на Република България и пребиваващи на нейната територия в изпълнение на стратегическите насоки и цели на Националната здравна стратегия 2020, Концепцията за развитие на системата за спешна медицинска помощ в Република България 2014-2020 г. и Националната здравна карта.

IV. Осигуреност на регионалната здравна мрежа с човешки ресурси

Медицински персонал в лечебните заведения в област Варна към 31.12.2022 г.

Вид лечебно заведение	Брой отчетени единици	Персонал в лечебните заведения						
		Физически лица						
		Общо	На основен трудов договор	Лекари на основен трудов договор	Лекари по дентална медицина на основен трудов договор	Фармацевти на основен трудов договор	Медицински специалисти по здравни грижи на основен трудов договор	Друг персонал на основен трудов договор
ЛЗБП	20	4 728	4 511	1 187	1	23	1 611	1 689
МЦ	71	1 342	815	281			209	325
Дентален център	8	135	118		45		27	46
Медико-дентален център	7	514	488	8	62		20	398
ДКЦ	9	673	462	158			159	145
СМДЛ	17	418	342	39			190	113
СМТЛ	61	236	218				153	65
АИП ПМП и АГП ПМП	199	339	280	198			54	28
АИП СМП и АГП СМП	69	76	66	49			13	4
ПРАКТИКИ ЗА ДЕНТАЛНА ПОМОЩ	282	445	331		188		59	84
Други здравни заведения	12	2 994	2 587	376	101	31	756	1 323
Общо:	**755**	**11900**	**10218**	**2296**	**397**	**54**	**3251**	**4220**

Забележка: *Данните са получени след обработка на Годишен отчет 03010 – „3 – Здравно заведение” в ТСБ – Варна.*

Лекари в област Варна по специалности – общо

Видове специалности	2020 г.		2021 г.		2022 г.	
	Брой	На 10 000 от населението	Брой	На 10 000 от населението	Брой	На 10 000 от населението
Акушерство и гинекология	111	2,36	102	2,18	104	2,41
Ангиология	0	0	0	0,00	0	0,00
Анестезиология и интензивно лечение	94	2	99	2,11	96	2,23
Вътрешни болести	37	0,79	37	0,79	37	0,86
Гастроентерология	29	0,62	33	0,70	32	0,74
Гериатрична медицина	0	0	0	0,00	0	0,00
Гръдна хирургия	11	0,23	11	0,23	10	0,23
Детска гастроентерология	4	0,09	3	0,06	3	0,07
Детска ендокринология и болести на обмяната	6	0,13	7	0,15	6	0,14
Детска кардиология	4	0,09	4	0,09	3	0,07
Детска клинична хематология и онкология	6	0,13	6	0,13	5	0,12
Детска неврология	2	0,04	3	0,06	3	0,07
Детска нефрология и хемодиализа	4	0,09	3	0,06	3	0,07
Детска пневмология и фтизиатрия	3	0,06	3	0,06	3	0,07
Детска психиатрия	3	0,06	3	0,06	3	0,07
Детска ревматология	3	0,06	3	0,06	2	0,05
Детска хирургия	4	0,09	3	0,06	5	0,12
Ендокринология и болести на обмяната	25	0,53	24	0,51	27	0,63
Инфекциозни болести	10	0,21	11	0,23	11	0,26
Кардиология	84	1,79	81	1,73	78	1,81
Кардиохирургия	5	0,11	5	0,11	5	0,12
Клинична алергология	3	0,06	2	0,04	5	0,12
Клинична вирусология	3	0,06	4	0,09	4	0,09
Клинична имунология	3	0,06	4	0,09	4	0,09

Клинична лаборатория	35	0,74	39	0,83	37	0,86
Клинична микробиология	11	0,23	16	0,34	16	0,37
Клинична токсикология	1	0,02	1	0,02	1	0,02
Клинична фармакология и терапия	0	0	0	0,00	0	0,00
Клинична хематология	13	0,28	16	0,34	12	0,28
Кожни и венерически болести	30	0,64	32	0,68	34	0,79
Лицево-челюстна хирургия	4	0,09	4	0,09	4	0,09
Лъчелечение	6	0,13	7	0,15	6	0,14
Медицинска генетика	3	0,06	4	0,09	4	0,09
Медицинска онкология	10	0,21	11	0,23	11	0,26
Медицинска паразитология	5	0,11	7	0,15	7	0,16
Неврохирургия	12	0,26	11	0,23	13	0,30
Неонатология	12	0,26	13	0,28	12	0,28
Нервни болести	63	1,34	68	1,45	61	1,42
Нефрология	25	0,53	26	0,55	24	0,56
Нуклеарна медицина	4	0,09	4	0,09	4	0,09
Образна диагностика	61	1,3	65	1,39	63	1,46
Обща и клинична патология	22	0,47	24	0,51	23	0,53
Обща медицина	197	4,19	197	4,20	197	4,57
Ортопедия и травматология	49	1,04	51	1,09	50	1,16
Очни болести	83	1,77	76	1,62	81	1,88
Педиатрия	72	1,53	70	1,49	66	1,53
Пластично-възстановителна и естетична хирургия	0	0	0	0,00	0	0,00
Пневмология и фтизиатрия	29	0,62	29	0,62	28	0,65
Професионални болести	0	0	0	0,00	0	0,00
Психиатрия	40	0,85	35	0,75	34	0,79
Ревматология	12	0,26	13	0,28	12	0,28
Спешна медицина	9	0,19	7	0,15	3	0,07
Спортна медицина	0	0	0	0,00	1	0,02

Съдебна медицина и деонтология	10	0,21	8	0,17	8	0,19
Съдебна психиатрия	2	0,04	1	0,02	1	0,02
Съдова хирургия	14	0,3	15	0,32	14	0,32
Трансфузионна хематология	6	0,13	6	0,13	4	0,09
Урология	26	0,55	32	0,68	36	0,84
Ушно-носно-гърлени болести	45	0,96	49	1,05	44	1,02
Физикална и рехабилитационна медицина	38	0,81	39	0,83	38	0,88
Хирургия	75	1,6	75	1,60	72	1,67
Епидемиология на инфекциозните болести	8	0,17	70	1,49	6	0,14
Икономика на здравеопазването	0	0	6	0,13	0	0,00
Патофизиология	4	0,09	0	0,00	4	0,09
Радиобиология	0	0	5	0,11	0	0,00
Социална медицина и здравен мениджмънт	9	0,19	0	0,00	8	0,19
Токсикология	0	0	9	0,19	0	0,00
Трудова медицина	8	0,17	0	0,00	8	0,19
Хранене и диетика	6	0,13	7	0,15	4	0,09

Забележка: *Данните са получени от Национален център по обществено здраве и анализи /НЦОЗА/*
(Данните не включват показатели от МБАЛ Варна към ВМА и МИ на МВР – София, филиал Варна)*

Осигуреност с медицински специалисти в областта

Развитието и управлението на човешките ресурси имат решаваща роля за ефективното функциониране на здравната система в област Варна.

В нея са ангажирани голям брой медицински специалисти – лекари, лекари по дентална медицина, фармацевти, медицински специалисти по здравни рижи - медицински сестри, акушерки, рехабилитатори, зъботехници и др., както и немедицински специалисти.

Подготовката на медицинските кадри е основен въпрос, от който зависи осигуряването на достъп до медицинска помощ и нейното качество.

За 2021 г. осигуреността с лекари бележи покачване (50.75 на 10 000 души), в сравнение с осигуреността с лекари за 2020 г. (44.95 на 10 000 души) в област Варна, което не е така за страната.

Към края на миналата година в България най-голям е делът на практикуващите лекари във възрастовата група 55 - 64 години - 10 338, или близо 35 на сто от всички. Младите практикуващи лекари на възраст до 35 години са 4 935, или 16,7%, а най-възрастните (на 65 и повече години) - 5 521, или 18,6%.

Това показват данните на Националния статистически институт за 2021 година, от които се вижда, че лекарите и медицинските сестри в страната продължават да намаляват и застаряват.

В края на 2021 г. в България на основен трудов договор в лечебните и здравните заведения практикуват 29 604 лекари. Спрямо година по-рано те са с над сто по-малко, тъй като в края на 2020 г. в страната са практикували 29 717 лекари.

Осигуреността на населението с лекари по области варира от 23,4 до 67,3 на 10 хил. души, като най-висока е в областите, в чиито центрове има медицински университети и университетски болници. Варна се подрежда на четвърто място с 50,7 на 10 хил. души от населението след Плевен (67,3), София (столица) (54,5) и Пловдив (52,3). Най-нисък е показателят за областите Кърджали (23,4), Добрич (26,7) и Силистра (27,4).

Финансиране на дейностите в здравеопазването на област Варна*

Приходи	**2021 г.**	**2022 г.**
Приходи от НЗОК	182 619 119,90	174 645 126,00
Приходи от МЗ	7 140 753,11	12 980 272,93
Приходи от Общината	164 735,19	153 351,92
Други	21 723 725,99	24 090 665,06
ОБЩО	**211 648 334,19**	**211 869 415,91**

* *Данните за приходите (от НЗОК, МЗ, община и други приходи) са взети от „Приложение №2" – „Таблица за приходите на лечебното заведение" на Формите за разделно отчитане на разходите на публичните лечебни заведения за болнична помощ, които попълват таблиците по тези форми.*

Разпределение на средствата за здравеопазване между отделните видове медицинска помощ

Разпределение	**2021 г.**	**2022 г.**
Болнична помощ	221 372 905 лв.	235 958 907 лв.
Извънболнична помощ	66 087 256 лв.	85 513 048 лв.
Други: ДМСГД, делегираните от държавата дейности на общините, лекарствата, платени от РЗОК на аптеките и др.	63 463 354 лв.	68 607 981 лв.
ОБЩО	**350 923 515 лв.**	**390 079 936 лв.**

Забележка: *данните са получени от РЗОК*

Анализ

Нарастването на разходите за здравеопазване е резултат от следните фактори:

- ✓ демографската ситуация (застаряване на населението);
- ✓ преобладаваща хронична патология;
- ✓ нарастваща употреба на лекарствени продукти повишено търсене на медицински услуги от населението.

SWOT анализ на състоянието на системата на здравеопазване в област Варна

Силни страни	**Слаби страни**
1. Добра обща осигуреност на населението с медицински персонал, лечебни заведения за извънболнична помощ и болнични легла за активно лечение, съизмерима с показателите на развитите европейски държави.	**1.** Неравномерно разпределение на структурите и ресурсите в лечебната мрежа. Недостатъчен брой легла за долекуване и продължително лечение.
2. Функционираща социална здравно осигурителна система, регламентираща правото на равен достъп до основен пакет здравни дейности.	**2.** Недостатъчно финансова обезпеченост на здравните дейности – малък дял от БВП.
3. По-лесен достъп на пациентите до специализирана извънболнична и болнична помощ, в сравнение с другите европейски страни.	**3.** Затруднения при достъпа до първични здравни грижи, особено за живеещите в малки населени места и за определени рискови групи от населението.
4. Основен принцип на финансиране на лечебните заведения на базата на обем осъществени дейности.	**4.** Липса на въведени съвременни системи за остойностяване и оценка на качеството на здравните услуги. Недофинансиране на ЛЗБП от НЗОК.
5. Гарантиран от държавата достъп на гражданите до медицинска помощ извън системата на здравното осигуряване – спешна медицинска помощ, осигуряване на лекарствени продукти за интензивно лечение при животозастрашаващи кръвоизливи, дневно стационарно и стационарно с непрекъснат 24-часов престой лечение на пациенти с психични заболявания, амбулаторно проследяване и стационарно лечение на пациенти с активна туберкулоза и др.	**5.** Недостатъчно софтуерно и хардуерно осигуряване на информационната дейност в системата на здравеопазването.
6. Действащо законодателство, регламентиращо правата на пациентите в България.	**6.** Недостатъчно развитие на дейностите по промоция на здраве и профилактика на заболяванията, с акцент върху социално значимите заболявания.
Възможности	**Заплахи**
1. Разширяване на спектъра на финансовите източници и прогресивно увеличение на средствата за здравеопазване.	**1.** Влошаване на здравно-демографския статус на населението.

2. Интегриране на националната здравна система в рамките на европейската здравна мрежа.	**2.** Задълбочаваща се тенденция на намаление на броя на медицинските специалисти – лекари в национален мащаб и най вече на медицинските сестри. Изтичане на кадри към други страни от ЕС.
3. Възможности за подобряване на материално-техническата база и обновяване на медицинската апаратура чрез кандидатстване по проекти, финансирани от ЕС.	**3.** Липса на политически консенсус за стратегическо развитие на сектора.
4. Засилено влияние върху промените на здравеопазването и на общността.	**4.** Динамично променящо се законодателство.
5. Повишаване на здравната информираност на населението.	**5.** Възникване и разпространение на епидемии и пандемии.
6. Планиране и осигуряване на медицински специалисти по вид дейности в дългосрочен период съобразно потребностите на населението от определена здравна помощ.	**6.** Неподготвеност на системата за осигуряване на медицинска помощ и грижи за застаряващо население.
7. Развитие на дейностите, свързани с продължително лечение, рехабилитация и палиативни грижи.	**7.** Недостатъчна подготвеност на системата да реагира адекватно при евентуално възникване на екологични кризи и катастрофи.
8. Насърчаване на донорството и развитие на трансплантационната дейност.	**8.** Недостатъчна подготвеност на системата за посрещане на заплахи в резултат от миграционните процеси.

Основни недостатъци и проблеми на регионалната система за здравеопазване.

Здравословното състояние на населението в област Варна показва, че здравната политика на страната през последните десетилетия все още не води до желаните резултати. Социално-икономическото развитие в условията на прехода и свързаните с него основни детерминанти на здравето безспорно са допринесли за съществуващото състояние. Някои от негативните процеси обаче са свързани в определена степен и с недостатъци в реформата и дейността на здравната мрежа.

Необходим е по-внимателен преглед и оценка както на настоящата политика, така и на по-нататъшното развитие на реформата, с оглед подобряване здравето на населението.

Реформата в системата на здравеопазването трябва да обхване всички нива и области на действие – извънболнична помощ, спешна помощ, медико-социални услуги, лекарствоснабдяване, дейности по опазване на общественото здраве, междусекторно сътрудничество, развитие на управленския капацитет и др.

Конкретните дейности следва да съответстват на идентифицираните основни проблеми и недостатъци на системата и поставените цели, при максимално ефективно усвояване на наличните ресурси.

Основните слабости и недостатъци на системата за извънболнична помощ могат да бъдат систематизирани по следния начин:

✓ неравномерно териториално разпределение на лечебните заведения за извънболнична помощ, водещо до неравнопоставеност на населението по отношение на достъпа до здравни услуги;

✓ предимно индивидуална организация на дейността на общопрактикуващите лекари и малък относителен дял на регистрираните групови практики;

✓ липса на добре организирана 24-часова неотложна помощ в лечебните заведения за първична и специализирана извънболнична помощ и зачестяващи проблеми и пропуски при оказването ѝ;

✓ недостатъчна и често формално осъществявана дейност по промоция на здравето, профилактика и скрининг на заболяванията, диспансеризация и т.н.;

✓ недостатъчен брой специалисти по определени медицински специалности;

✓ обособяване на голям брой индивидуални специализирани практики за сметка на ДКЦ и МЦ, водещо до лоша координация и нарушаване на интегритета на лечебнодиагностичния процес;

✓ деквалификация и липса на ефективна система за продължаващо обучение и контрол върху качеството на специализираната медицинска дейност.

Предложения за решаване на проблемите

Регионални здравни приоритети

Извършеният анализ на здравното състояние на населението във Варна и областта и функционирането на здравната система позволява да се очертаят приоритетите и стратегическите линии за бъдещите действия и реалният шанс за постигане на икономически растеж и социално благополучие чрез оптимални инвестиции за по-добро здраве.

За изпълнението на тези цели е необходимо реализирането на следните приоритетни дейности:

1. Обществено здравеопазване – укрепване капацитета на общественото здравеопазване за постигане здравно благополучие на всички граждани чрез провеждане на активни, ефективни и ефикасни промотивни, профилактични, лечебни и рехабилитационни дейности с акцент към хроничните незаразни болести.

2. Достъп до здравеопазване – подобряване на достъпа, качеството, ефективността и контрола на медицинските дейности с цел подобряване здравето на населението.

3. Лекарствена политика – провеждане на ефективна лекарствена политика, въвеждане на системи за контрол на разходите за лекарства, борба с антимикробната резистентност.

4. Човешки ресурси – развитие на човешките ресурси, подобряване условията за обучение и работа за повишаване на техния социален и икономически статут.

5. Осигуряване на финансова устойчивост на системата на здравеопазване – политики за ефективно финансиране.